

Mistelletten

*Julemagasin for Danske
i Amerika*

Slotsporten paa Frederiksborg

Misteltenen

Julemagasin for Danske i America

En Hilsen fra Mariager

Af BENEDICT NORDENTOFT

Den eneste Munkeorden, der er fremstaaet i Norden, er Birgittinerordenen eller "den hellige Frelsers Orden," grundlagt af den svenske Adelskvinde Birgitta, der døde i Rom 1373 og blev helgenkronet samme Sted 1393. Selv blev Birgitta begravet i Vadstena Klosters Kirke i Sverrig. I Danmark fik Birgittas Orden to Klostre, henholdsvis i Maribo og Mariager, og Ordenen havde mægtige Venner i Dronningerne Margrethe og Filippa. I Birgittinerklostrene skulde der bo 85 Mennesker: 60 Søstre, 13 Præstemunke, 4 Diakoner og 8 Lægmunke; i Spidsen for Klosteret stod Abbedissen, der atter havde Stiftets Biskop som sin Tilsynshavende.

For at blive optaget i Klosteret skulde de unge Kvinder være fyldte 18 Aar, Munkene 25 Aar. Paa Indvielsesdagen satte Biskoppen en Ring paa Nonnens Finger med Ordene: "Jeg helliger Dig til en Guds Brud og til hans stedsevarende Ejendom!" og efter at den nye Søster havde nydt Nadveren og Litaniet var læst over hende, overleverede Biskoppen hende ved Døren til Nonneklosteret til Abbedissen med Ordene: "Bevar og vogt dette Guds Pant saaledes, at Du, naar Regnskabsdagen kommer, kan tilbagelevere hende helligere, end Du modtager hende." Hertil svarede Abbedissen: "Stor er denne Skat, kære Fader! og svært er Arbejdet, og mine Kræfter forslaar ikke dertil; men hjælp mig med dine Bønner, og i Fortrøstning til Guds Bistand skal jeg gøre det Du befaler."

Livet i Klosteret var et strengt Liv, der hengik under megen Tavshed, under Andagtsøvelser, Arbejde med Haanden, Studier og Af-skrivning af Bøger.

Mariager Kloster er stiftet lige i Begyndelsen af det 15de Aarhundrede; til at begynde med havde det trange Kaar; men efterhaanden vandt det større og større Rigdom og Indflydelse, begunstiget som det bl. a. var af Kongerne Erik af Pommern, Kristoffer af

Baiern, Christian I og Hans og af mange Adelige, særlig Slægterne Rosenkrands, Krumpen og Lykke. Mariager Kloster kom til at eje Jordegods i vid Omkreds; det fik en fri Havn ved Klosteret og Ret til Færgefart over Fjorden; det fik efterhaanden Ejendom i mange jydsk Byer, ja selv i fremmed Land, saa Sagnet fortæller, at Munke fra Mariager, der rejste til Rom, undervejs kunde sove hver Nat paa Klosterets Grund.

Klosteret har i sin Tid dannet et mægtigt Bygningskomplex med en af Nordens største og smukkeste Kirker som sit Midtpunkt; nu staar af Klosteret kun en enkelt Bygning tilbage, hvori Dommeren bor, og af den oprindelige Kirke er kun en mindre Del tilbage, der dog er stor nok til, at man aner, hvor imponerende den oprindelige Domkirke maa have været.

Inde i Kirken er der flere Minder fra den katolske Tid, bl. a. et Maleri af de to sidste Abbedisser: Sidsel og Hilleborg Lykke, en mageløs smuk Ligsten over Biskop Styge Krumpen, den sidste katolske Biskop, Børglum, og en smuk og stor Ligsten over den berømte Otto Krumpen med hans to Hustruer: Drude Krummedige og Anna Lykke. I Kirkens nu tillukkede Krypt ligger flere af de Adelsmænd begravne, der faldt i Kampen ved Svenstrup (nær Aalborg) mod Skipper Klement.

Efter Reformationen blev Klosteret et kongeligt Len; men efter Enevældens Indførelse overgik det til fri Ejendom; det var under Lensmændenes og de senere Ejeres daarlige Styre, at Kloster og Kirke mere og mere forfaldt.

Formodentlig har der allerede før 1400 ligget en Landsby, hvor nu Mariager ligger; men det var Klosteret, der gav Stedet dets Opkomst; Landsbyen blev til en Flække, og endelig fik denne Købstadrettigheder af Christian IV 1592. Forskellige Ildebrande hjemsøgte Mariager i det 16de og 17de Aar-

hundrede, og baade under Krigen med Tilly og Wallenstein, Torstenson og Karl Gustav var Byen besat af fremmede Tropper. 1808 var en Afdeling af de spanske Tropper indkvarteret i Byen, og i 1864 holdt Preusserne den en Tid besat.

I gamle Dage gik Landevejen mellem Randers og Aalborg gennem Mariager, senere forlagdes Trafikken over Hobro og Hadsund, der begge fik Jernbane. Først nu er der paa-begyndt en Jernbane fra Mariager til Faarup, og det er Meningen, at denne skal fortsættes til Viborg; mange haaber, at det lille Mariager, der kun tæller godt 1,000 Indbyggere, og som længe har staaet i Stampe, nu vil voxer op som Havnestad for Viborg. Andre frygter, at den lille yndige By med de mange gamle teglhængte Huse vil miste sin Idyl. Byens Skønhed foreviges Aar efter Aar af Kunstnere, som drages af dens Ynde og Ælde. Byen domineres endnu af Klosterkirken, hvis støtte og rolige Taarn peger op over alle Hustage. En af Mariagers Borgere, Digteren Vilhelm From Bartrumsen, har givet et godt Udtryk for den Stemning, der hviler over Byen, naar han synger:

Lunt i Ly for Vinde,
Hygget inderst inde,
Blunder Byen ved den blanke Vig.
Røde Tegl og Tage
Lyser Sommerdage
Gennem Bøgetæppets grønne Flig.

Over Hæk og Have
Smaastadsgavle lave
Hæver næppe Kammervindvets Glar.
Hist paa Tageryggen,
Klogt i Skorstensskyggen,
Grunder gravitetisk Storkefar.

Med Smaahuses Rader
Drager stille Gader
Andagtsfuldt mod Torvets Solskinsfred.

Tinghusuret dikker,
Gaar i Slag og klikker,
Maaler varsomt Tidens sagte Fjed.

Men naar Dagen lider,
Og naar Solen glider
Ned et Sted langt Vesten for Hobro,
Kommer frem paa Gaden
Brave Mænd af Staden,
Bakker Aftenpiben ud i Ro.

En Gade i Mariager

En anden Forfatter, Ellen Reumert, besynger Byen i følgende Strofer:

Du lille, skønne By, jeg tror Du drømmer
Som Tornerose gemt bag Blomsterflor,
Omkring Dig Livets travle Uro strømmer,
Men i dit Hjerte Fredens Skønhed bor.

Du lille By i Ly af høje Bakker
Med Kilder syngende fra Skov og Mark —
Med Bindingsværk og røde Teglstenstakker
Og Kirken som en svunden Tids Monark.

I vide Sletter og I stille Skove,
I bløde Bakkedrag, Du kornblaa Fjord,
Her er det, som al Sorg og Kamp maa sove
Og som der kun var Fred paa denne Jord!

Du lille, skønne By, hvor tit Du favner
En Vandringsmand, der sukker efter Fred,
Ak, ved din Kyst saa mange Hjerter havner,
Der trænger Hvile, førend Sol gaar ned.

Indkørsel til Mariager

Der findes næppe nogen anden lille By i Danmark, der har en saa vidunderlig Omegn som Mariager. Her er Fjordens blanke Vande, her er dejlige Skove, Agre og Enge. Oppe fra Hohøj, der ligger et Kvarters Gang fra Byen, er der Udsigt milevidt til alle Sider, Randers og Viborg kan skimtes, Kattegattet ses klart, og paa den anden Side af Fjorden ses langt ind i de gamle Cimbrers Land. Heroppe staar Hohøj-Stenen, hvorpaa "Jyden han er stærk og sej" er hugget ind til Minde om, at Blicher har skrevet den til en af de Hohøj-Fester, han indbød til. Nede for Foden af Hohøj ligger den gamle Landsby Hou, hvor Landsdommeren Thor Degn boede paa Valdemarernes Tid i Bjerregaard, og hvor der findes Levninger af en ældgammel Kirke.

Mange Navne i den nærmeste Omegn minder om den katholske Tid, f. Ex. Jomfrubakken, Maren Mølle og Maren Kær (Maren: Maria). Det er intet Under, at mange Turister Aar efter Aar stævner mod Mariager og gør Udflugt i dens skønne Omegn; her er alle Vegne en forunderlig Poesi og minderig Fred udbredt over Egnen; hør, hvor smukt Digteren (Bartrumsen) maler os det for Øje:

Parti fra Munkholm

Nu voxer Aftenskyggen
Med Lempe Fjed for Fjed,
Og Vind i vilde Havre
Har ringet Aftenfred.
Der gror fra Jord til Himmel
Et Skær af Natviol.
Kun højt paa Bakkens Tinde
Staar Drøm om sunken Sol.

Der hvisker Gren mod Grene
Om to, der følges ad,
Mens Duggen finder Leje
Paa Æblerosens Blad.
Der bøjes Kvist mod Kviste
Om to, som gaar forbi
Og nynner med hinanden
En Skumringsmelodi.
Men Engens grønne Eden,

Hvor Natten falder paa,
Er skønnere end noget,
Som Ord og Sang kan naa. —
De to, som gaar paa Stien,
Hvor Duften driver ind,
Er standset hos hinanden
At tie Kind ved Kind.

Blicher Stenen ved Hohøj

De anførte Digte findes bl. a. i et Hefte: "Fem Mariagersange," der er udkomne med Musik af J. Saxtorph-Mikkelsen, der er født paa Apotheke i Mariager.

Det var en stor Forandring at flytte fra California til Mariager, at komme fra det store og travle Amerika til det lille rolige Danmark. Og dog, i mange Maader er min Gerning vedbleven at være den samme; ogsaa ligner Danskerne og deres Børn hverandre paa begge Sider af Atlanterhavet. Her som hist gælder det, at hverken Arbejde eller Fritidssyssele, ikke engang Sans for Naturens Herlighed, er nok til at fylde Sjælen. Hvad nytter det at synges om, at Jorden er

St. Peders Dal

dejlig, hvis dog den Dejlighed forgaar og ens egne Øjnes Lys slukkes før eller senere. Kun den er lykkelig, der kan føje til: "Prægtig er Guds Himmel!"

Hvor vilde det ikke være godt, at vi lærte saa meget af de fromme gamle Klosterfolk, saa vi søgte at bevare de Unge som "Guds stedseværende Ejendom." Tænk om Forældre paa begge Sider af Havet, naar de overgiver deres Børn til Værger, Præster og Lærere, sagde til dem: "Bevar og vogt dette Guds Pant saaledes, at Du, naar Regnskabsdagen kommer, kan tilbagelevere ham (eller hende) helligere, end Du modtager ham (hende)!"

Vi Ældre er jo ogsaa betroede til hverandre under vor Pilgrimsgang hernede. Hvad enten vi nu tænker paa Samlivet med Unge eller Ældre, vækker Tanken herom Ansvarfølelse, og vi har sandelig Grund til, naar vi mindes dem, der er os betroede, at sige: "Stor er denne Skat, og svært er Arbej-

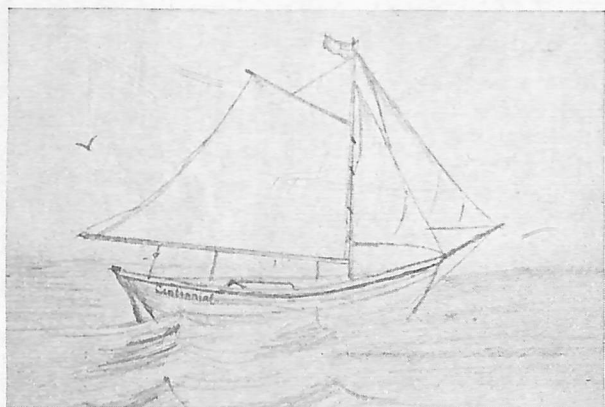
det, og mine Kræfter forslaar ikke dertil, men hjælp mig med Bønner; og i Fortrøstning til Guds Bistand skal jeg gøre, hvad mig er befalet!"

Livet i en lille By bliver let indestængt og forsimplet, hvis man glemmer det rolige, støtte og stille Kirketaarns Tale, der med sit Spir peger mod Himlen, og Livet i en dansk Koloni i Amerika vil lige saa fuldt blive snevert og fattigt, hvis man glemmer Moderkirkens Velsignelse. Nu om Dage klostergiver vi jo i vore Kredse ikke de Unge; tværtimod synes det, som man i mange Kredse lader dem faa Lov til frit og uhindret at styre lige ud i alle Verdenslivets Fristelser med Forglemmelse af alt, der binder til Kirke og Hjem.

Naar disse Linjer læses i Amerika, er det Juletid. Naar jeg da i Julekvæld gaar ind i den gamle højtidsfulde Mariager Kirke, hvor Slægt efter Slægt Aarhundrede efter Aarhun-

drede har tilbedt Gud, vil min Tanke ogsaa gaa til Landsmænd, der samles i de smaa danske Kirker i Amerika, og jeg vil sige til mig selv: Disse Mennesker har ogsaa i større og mindre Grad været Dig betroede, og stor var denne Skat; svært var Arbejdet, og mine Kræfter forslod ikke altid dertil; men jeg arbejdede dog længe nok iblandt dem til, at de aldrig vil gaa mig af Minde, og deres Ve og Vel vil altid ligge mig paa Sinde. Ud af deres Midte vandt jeg ogsaa min Brud, som fulgte mig til Fædrelandet.

Og saa vil alle gode Ønsker forme sig i en Bøn for Landsmænd i det fjerne om, at de ikke vil slippe Moderkirkens Velsignelse, og i en Bøn om, at vi baade i Danmark og Amerika maa vedblive at høre sammen og frydes ved Juleglæden og Julefreden hernede, indtil vi engang kan samles i Fædrelandet heroventil, hvor Slægterne og Stammerne og Folkeslagene skal prise Gud til evig Tid.

Alene over Atlanten i en aaben Baad

(KAPTEJN ALFRED JOHANSEN'S
EXEMPELLØSE BEDRIFT)

Fortalt af H. TROLLE-STEENSTRUP

VI trænger til en Helt, og vi har trængt ham længe. En dansk Mand, og en som paa en Maade kan rehabilitere det gamle Land. Vi kan ikke længer leve paa Myter fra Vikingtiden. En efter en sank de gamle Helte i Grus fra Uffe og Holger Danske til Palnatoke, og saa pillede den historiske Kritik Grunden bort under Dragon Niels Kjeldsen. Hvad der levnedes os tog Nordmændene, Tordenskjold og Huitfeldt paa Søen, Rye og Schleppegrell tillands.

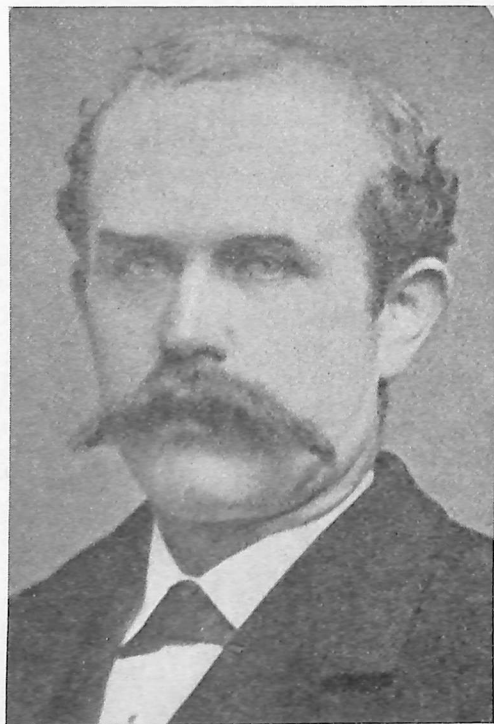
Men vi har en Helt tilbage, som hverken Nordmændene eller Professor Karl Larsen kan tage fra os. Hans exempelløse Daad gaar omtrent et halvt Aarhundrede tilbage i Tiden, men ligger den gemt i gamle Arkiver, saa skal den ikke blive glemt.

Folk, der har Interesse for Søen, har hørt om den Udfordring den engelske Sejlsportsmand Hertugen af Leinster har sendt William Washburn Nutting, Commodore i Amerikas Jagtklub. Hertugen udfordrer Nutting til en Kapsejlad over Atlanten. Hver Mand stiller med en Galease med tolv Tons Drægtighed, 45 Fods Køllængde og forsynet med en Hjælpemotor. Betingelsen er at Hertugen og Commodoren hver skal manøvrere sin Baad paa egen Haand og sejle ganske alene.

Det lyder godt, næsten lige saa godt som da Kaptejn Josia Slocum for en Snes Aar siden sejlede Jorden rundt i sin Slup Spray, det navnkundige Togt, som Slocum selv har skildret i sin Bog "Sailing Alone Around the World."

En Sejlad paa henvend 3,000 miles over Verdenshavet, alene i en lille Baad, er nu ogsaa nok til at holde en meget forvoven Mand

tilbage. Den, der har set Atlanten fra Dækket af en Oceankløver, gør sig slet intet Begreb om hvad et saadant Foretagende vil sige. Bare det at finde Tid til at sove en Time i Ny og Næ med Fare for at blive sejlet i Sænk af et større Fartøj er et Problem hvis Løsning maa volde store Vanskeligheder, men naar dertil kommer at et saa lidet Fartøj let kommer ud af Dampskibskursen, taber Føling

Alfred Johansen

med Omverdenen og løber Fare for at se Provianten slippe op, for slet ikke at tale om høj Sø, Taage og alle de andre Farer, der møder en paa Havet, indser man, at kun Mænd af allerbedste Støbning tør nære Haab om at krydse Atlanten alene.

Men selv det bedste Sømandskundskab, det største Mod og gunstige Omstændigheder er ikke nok til at bringe et saadant Foretagende til en heldig Afslutning. Der er en Egenskab, som er endnu vigtigere og som maaske knap findes hos en ud af Million: Evnen til at kunne være ene med sig selv, helt alene med sig selv i to Maaneder paa det umaadelige Verdenshav, ene naar Solen staar op og naar den gaar ned, og ene paa Udkig paa det lave Dæk i den mørke Nat, naar der pludselig dukker en Toplanterne op, og Roret maa holdes haardt ned for at komme af Vejen for en søvniq Fragtdamper. Eller det er en stille, mørk Nat uden den svageste Luftning, saa Manden i Baaden maa ro af Vejen for Damperen, for selv om Baaden har Fortovsret for Damperen, hvem tør stole paa, at Udkigsmanden bemærker eller tager Hensyn til en lille svagtlysende Lanterne, der vipper lavt op og ned som en Lygtemand paa det sortgrønne Hav.

Og han ligger der alene mens et vældigt Skrog glider forbi med Lyset fra halvhundredde Køjler fortonende sig som et natligt Aandedog, og Skruerne der kærner det sorte Vand til flydende Marmor.

Og saadan vil det være endnu trods Motor, Traadløs og alle nyere Sikkerhedsforanstaltninger.

Men vor danske Helt sejlede alene over Atlanten længe førend traadløs Telegrafi og

Motor blev indført, og han foretog Sejladsen i en Sejlbaad ikke stort større end de Lystkuttere danske Drengelige Sømand med.

Det var i Sommeren 1876, Aaret for den første store amerikanske Udstilling, den saakaldte Centennial Exhibition i Philadelphia, der altid vil være knyttet til Graham Bells Navn, thi det var der den nys afdøde Ørenlæge først foreviste sin vidunderlige Opfindelse Telefonen.

Oppe i Gloucester, Mass., boede en ung dansk Sømand. Han hed Alfred Johansen og havde i en halv Snes Aar tilhørt den Fiskerflaade, der hvert Aar staar ud fra Gloucester for at fiske paa de store Banker. Johansen, der havde befaret de syv Have, var en af Gloucesters bedste Fiskere. Han fik snart sit eget Fartøj og blev Kaptejn, og naar han vendte hjem fra Togterne til New Foundlandsbankerne var det altid med en bugnende Last af Torsk. Utallige var de Historier man vidste at fortælle om Johansens Mod og Snarraadighed. Naar et Par Mand med en Fiskerjolle forvildede sig i Taagen omkring Bankerne og ingen anden kunde finde dem, maatte Johansen til, og saa mange Liv reddede han, at han let vilde have faaet Carnegie-medaljen, om Herofondet havde existeret dengang.

Men det var, som sagt, i '76, og Befolkningen i Gloucester var smittet af den Begejstring, der gik over hele Landet i Anledning af Hundreedaaret for Republikkens Skabelse. De italienske Fiskere raabte om Columbus, Portugiserne paa Henrik Søfareren og Magelhaen og Amerikanerne havde deres Washington og den skotskfødte Paul Jones. Hvad Andel havde Danmark i Amerikas Tilblivelse? Aah, jo der var det med Vikingerne, der skulde have fundet og koloniseret Vinland, men ingen vilde rigtig tro derpaa. Alfred Johansen havde ogsaa hørt noget derom, og han fæstede Lid til de gamle Sagaer.

"Sludder, Johnson," duttede de til ham, "hvordan skulde de gamle Vikinger have baaret sig ad med at krydse over Atlanten og tilmed i en aaben Baad?"

Men Alfred Johansen mente, at om Troen paa Vikingernes Opdagelse af Amerika stod eller faldt med Muligheden af at krydse Atlanten i en aaben Baad, saa vilde han paa tage sig at føre Beviset. Han vilde sejle alene i en Fiskerskude fra Gloucester til England. Og han vilde gøre det uden Væddemaal, uden Belønning af nogen Art, bare for at vise at hvad Vikingerne gjorde, det kunde deres Efterkommere ogsaa gøre.

Johansen gik strax i Lag med at bygge en Baad, som han for Anledningen døbte Centennial. Og her er dette navnkundige Fartøjs nøjagtige Dimensioner: Køllængde 16 Fod, Bredde fem og en halv Fod, Dybtgaaende to og en halv Fod. Baaden maalte $\frac{3}{4}$ Ton, vejede sex Center Dødvægt og var kutterrigget. Masten kunde rejses og sænkes, Skroget var inddelt i to vandtætte Rum og forsynet med Dæk over det hele med Undtagelse af en Luge og Siddeplads ved Roret.

Og med den Baad lettede Johansen Anker om Morgenen den femtende Juni 1876 med Liverpool som Maal. Han medbragte Proviant for halvfems Dage. Den 24de Juni lagde han til ved Barrington, Nova Scotia, for at indtage frisk Vand og stak i Søen igen den følgende Dag, sættende Kursen stik mod England. Det tog ham en Uge at krydse over Bankerne, hvor han prajede saa godt som hvert Fiskerfartøj han kom i Syne af. Det siger sig selv, at hans Kammerater blandt Fiskerne gjorde store Øjne, da de saa ham ved Roret i "Centennial" og gennem Raaberen fik at vide, at han var paa Vej fra Gloucester til Liverpool. Den 2den August, da han befandt sig en hundred Kvartmil nord for Green Rock kæntredes "Centennial" af en Braadsø og Johansen maatte ride i flere Timer paa Skroget. Men han tabte ikke Hovedet. Sindigt gav han til at overtænke Stillingen og henad Aften lykkedes det ham at bringe Skuden paa ret Køl igen og fortsætte Sejladsen. Om Eftermiddagen den 10de August lagde han til ved Abercastle, England, og endelig den 21de August kastede han Anker paa Reden i Liverpool. Han havde da været 67 Døgn i Søen og fuldført en Bedrift, som ingen havde anset for mulig og som kun faa vovede at eftergøre.

Alfred Johnson er nu en gammel, trivelig Mand og lever stadig i Gloucester, hvor hvert Barn kender ham som "Centennial Johnson." Han har for mange Aar siden trukket sig tilbage fra Søen og har næsten nu glemt den Bedrift, der gjorde ham berømt. Men han er rask og rørig, og han vedligeholder Forbindelsen med Søen ved at tage sig en daglig Runde ned til Havnen for at snøfte den Lugt af Tjære, Tang og Torsk, som kendetegner Gloucester, og for at se Fiskerbaadene staa ind med vældig Drægt fra Bankerne.

Jeg besøgte Kaptejnen i hans lille Hus i Riggs Street. Det ses strax, at han er dansk. Modersmaalet har de henvend treds Aars Udlændighed ikke ladet ham glemme, og den

prægtige danske Type har Tiden ikke formaaet at udviske. Disse paa en Gang milde og barske blaa Øjne afspejler endnu Danmarks Natur, og de har et saa rent og barnligt Udtryk, som man kun finder hos Mænd, der holder Hjertet ungt til Støvets Aar og i hvis Sind der kun bor rene og kærlige Tanker og en naturlig, sprudlende Livsglæde.

"Jeg maa have været en Vildbasse dengang," grynter den gamle Kaptejn, "en forfløjen og vovsom Fyr, skønt jeg ikke var nogen Aarsunge."

"Hvor gammel var De, Johnson, da de sejlede Centennial over Atlanten?"

"Trediver Aar. Her kan De se, hvordan jeg saa ud dengang. Og her er et Billede af Centennial."

Kaptejnen gav mig to smaa gammeldags og halvt falmende Fotografier.

"Brug dem, hvis De kan, i Misteltenen," sagde han, "og hils alle mine Landsmænd."

Det nytter ikke at skjule, at jeg følte mig bevæget. Her var en Mand — gammel og graa, men med blaa barnlige Øjne — som før de fleste af os var født gjorde en Bedrift, der skønt halvglemmt nu vil mindes naar vore Efterkommere i syvende Led er blevet til Støv. En Bedrift, som burde nævnes i Danmarks-historien eller i det mindste omtales i de danske Læsebøger. Naar man fraregner Lands-heroerne som Finsen og Meyer, finder jeg ingen danske Mænd at sidestille med Johnson i Retning af Mod og Udholdenhed, i det minste ingen andre i vort Slægtled end Mylius, Hagen og Brønlund.

England har Kaptejn Webb, der svømmede over Kanalen og omkom i Niagaras Hvirvler, Svejts har Jacques Balmat, den første der vovede sig op paa Mont Blanc, og Norge har Ernst Mensen, som i Fyrrerne af forrige Aarhundrede løb tilfods fra Konstantinopel til Kalkutta og tilbage paa 59 Dage. England gav Webb et Monument, og i Genf kan man se den berømte Gemsejægers Statue.

Men Danmark har Alfred Johansen, den første Mand, som sejlede alene over Atlanten i en lille Fiskersmakke.

Jeg sad og tænkte paa den Bedrift og saa i Fantasien Johansen ride paa Kølen af den kæntrede Baad etsteds ude i Midt-Atlanten, da Kaptejnen talte igen:

"Og hils mine gamle Landsmænd."

Og halvt skamfuld og halvt stolt tilføjede han næsten hviskende:

"Jeg sejlede under Stars and Stripes, men jeg gjorde det for Danmark."

Jul ved Jammerbugten

Af A. NIELSEN STRANDE

IND under Jul er den store Forventnings Tid — Julen er den store Højtid hjemme i gamle Danmark. Julens Længde er ikke ens over hele Landet; paa Østkysten fejres den kun to Dage, medens der i Vestjylland og paa Vestkysten holdes Jul i samfulde fjorten Dage.

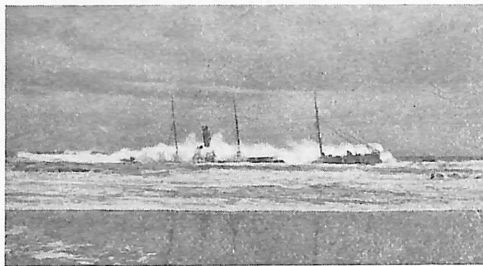
Julen slutter ikke her før paa Helligtrekongersdag. December Maaned er Julemaaned og gennem denne spores Julens Komme; i Hjemmene bages og vaskes, og i de sidste Dage ind under Jul høres der Svineskrig over Sognene. Det er Julegrisen der slagtes. I gamle Dage var Julen ikke alene en Højtidsfest, men ogsaa en Glædesfest, og man morede sig ved de store Julegilder, der da holdtes rundt om paa Gaardene. Spillemandene med Klarinet og Violin havde da en travl Tid, thi i de gamle Bondegaardes Storstuer traadtes Dansen, undertiden i et til Døgn. Endnu ser man disse gamle Bondegaarde med deres Storstuer, hvori de lystige Julegilder holdtes. I disse Tider begyndte Julen med Gudstjeneste Juleaften i Sognets Kirke, en Skik, der enkelte Steder endnu holder sig. De gamle sindige Vestjyder var tro Kirkegængere saavel Juleaften som første og anden Juledag. Det var en gammel Skik, der maatte følges, ligesom den gamle Overtro, at ingen maatte slukke Lyset Juleaften eller Ploven staa i Marken denne Aften maatte overholdes, dersom ikke Manden med Leen skulde komme i det nye Aar eller Jerusalems Skomager ride paa Ploven i aaben Mark Aaret igennem.

De gamle Vestjyder havde stor Ærbødighed for Julen. I de to første Juledage søgte de Kirken. Om der end kom Fremmede holdte dette dem ikke hjemme fra Guds Hus. Men efter disse Dage slog de Gækken løs ved de store Julegilder, hvor Dansen traadtes ganske ihærdigt. Anden Juledag kom der altid Fremmede ude fra Havet ind gennem Sognene. Det var Fiskerne der da kom med deres Fiskeregninger til Beboerne. Det var smaa hvide Sedler, hvorpaa var skrevet hvor mange Torsk og Snese Hvilling, der var leveret i den sidste "Fisken," som det kaldtes. Først end man gik til Kirken anden Juledag, satte Gaardens Husmoder Brød og Sulefadet "Gammelmadfad" paa Bordet og Snapseflasken ved Siden af til Fiskerne. De tog saa selv for sig af Retterne; naar de kom og naar de gik efterlod de sig de hvide Sedler med Fiskeregningen paa. Saaledes vandrede Fiskerne om anden Juledag fra Morgen af, og naar de endelig ud paa Aftenen naaede ud til Havet, kunde det hændes, at de havde en lille "Gnist" paa.

I Julen holdte Fiskerne saa deres "Skyntbojler," hvor Pengene deltes mellem dem. Ved disse "Bojler" gik det lystig til. De ellers faamælte Fiskere kunde da slaa Gækken løs paa en Maade, som er ukendt i vore Dage. Endnu er Julen den store Højtid i Vestjylland, men den er nu, lad mig sige, blevet mere moderniseret. De store Julegilder i de gamle Bondegaardes Storstuer holdes ikke mere, og ligeledes er Fiskernes "Skyntbojler" nu en Saga blot.

Alligevel er Julen den Dag i Dag den store Hvile i Vestjylland, den Tid hvor alt Arbejde hviler. Julen er fremdeles den Fest, hvori ligesom alle Hverdagslivets Sorger for en Stund er glemt. Men det hændes, at Julens Glæde for Beboerne ude langs Danmarks Vestkyst brat kan blive forstyrret. Den store Nabo Havet kan brat kaste Sorgen ind over Kysten og Folket. Gamle Kystboere har fortalt mig om disse Juletragedier, og jeg har selv oplevet disse. Dette er Grunden til at jeg ved denne Afhandling om Julen i Vestjylland har sat som Overskrift "Jul ved Jammerbugten."

Det var netop en raakold Decemberdag ind under Jul. Havet brølede under de høje Skrænter, der paa sine Steder paa Vestky-

"Stanley's Stranding under Bovbjerg

sten staa som et Bolværk ud mod den blaa og vrede Nabo. Denne Dag traf jeg ude paa Kjeldbjerg, den sydligste Pynt af Bovbjerg, den gamle Havbo, som med Haanden for Øjnene skyggede ud over Havet. Hans hvide Skæg flagrede for Vestenvinden, der arrig strøg op over Kjeldbjerg. Et Sejlskib duvede for Søerne ude i Vest, kæmpende sig uden om Bovbjerg. "Det vil hjem til Juleaften," sagde den gamle. "Lad os haabe, det maa naa det. Jeg har kendt en, der ikke naaede det." Et Minde laa bag ved disse Ord, og min Nysgerrighed var vakt. Som de fleste af de gamle Havboer var ogsaa han, jeg traf herude denne Dag, ordknap, men alligevel fortalte han mig, hvilket Minde der laa bag ved Talen om Sejleren derude i Vest. Han boede nu inde i Sognet, var flyttet hertil for nogle Aar siden. Nu, inden Kirkeklokkerne kimedede Julen ind, vilde han se Havet i al sin Vildhed og derfor var han netop denne Dag gaaet ud paa det høje Kjeldbjerg, der falder brat ud mod Havet her ved Grænseskillet mellem Havsognene Hjaltring-Trano. For Aar tilbage i sin kraftigste Alder boede han ude paa den store Tange mellem Fjord og Hav. Hans Gerning faldt da paa Havet og den store Fjord; thi paa de to urolige Elementer tjente han Brødet til sig og sine. Paa denne Tange havde han oplevet saa mangen Jul. Det var strængt herude i de sidste Dage før Jul; thi Juleprovianten maatte hentes mange Mile borte hos den nærmeste Købmand inde i Sognene. Heste og Vogne havde Tangens Beboere ikke. Med Hampeselen over Skuldrene spændte de sig selv for Trillebøren og paa Apostlens Heste strøg de saa langs Klitterne ind i Sognene efter Proviant. Saa dan oprandt Jul efter Jul paa Tangen. En Lillejule-

dag var den nu gamle Havbo blevet færdig til at fejre Juleaften. Kirkeklokkernes Kimen inde i Sognene hørtes ind over Tangen, medens Stormens vilde Fløjt paa Havet hørtes over Klitbræmmen. Det var ondt Vejr netop denne Juleaften, saa Maagerne trak i store Flokke fra Vest. Deres hæse Skrig hørtes over Skorstenene. Man havde lige faaet Blus paa Lampen for nu indenfor Hjemmets fire Vægge at fejre Juleaften i Fred.

Da pludselig lyste et bluffende Skær i Mørket udenfor Vinduerne, og da man kom udenfor saas et rødt Ildskær bag Klitterne i Vest. Man ilede til Havet og ganske rigtig, det var Nødblus, der brændte lidt udenfor Havstokken. Et Sejlskib var denne Juleaften kastet ind i Braaddet og hang nu paa Grunden. Havets vældige Bryden mod Sejleren lød som Hammerslag, medens Sømændenes Skrig om Hjælp lød skærende ind paa Stranden. Skulde disse Mennesker reddes, maatte det være strax. I modsat Fald vilde de finde Døden i Bølgerne denne Juleaften. Med de bare Næver tog Tangens Beboere fat paa Redningsarbejdet. En Reblin blev kastet ud mod Skibet, og Sømændene gjorde den fast. Den gamle Havbo, jeg denne Decemberdag traf paa Kjeldbjerg, var hin Juleaften i sin kraftigste Alder, og paa denne Line entrede han ud ti Gange, og hver Gang bragte han en Sømmand med sig ind. Da han kom ind den tiende Gang, sank han udmattet om paa den stenede Strand. En anden maatte ud og redde den ellefte Sømmand. Da Klokken slog 12 denne Juleaften, stod 11 Sømænd reddet ind paa Stranden udfor denne Tange. Det var Mindet om denne Juleaften, der laa bag ved Talen om Sejleren udenfor Kjeldbjerg hin Decemberdag.

Aarene er gaaet hen siden da, og Redningsmanden fra denne Juleaften paa Jyllands Vestkyst er graaet. Han er muligvis halvvejs glemt. Naar jeg nu rister dette Minde ned paa Papiret, da er det for at det ikke mod Jul bør dækkes af Glemselens Slør, da er det for at fortælle om hvorledes Julen kan blive ved Jyllands Kyster. Der kan nemlig i Julen, der kan selve Juleaften blive Trang til at øve Heltegerninger. Det kan herude blive nødvendigt at sætte sit Liv ind for at redde andres, netop Juleaften, da Verdens Frelser lod sig føde i Bethlehem.

Men jeg har oplevet den store Julesorg fra Havet, en Tragedie der begyndte ved Bovbjerg og endte omme ved Jammerbugten. Det var ogsaa ind under Jul, den 22de December. Jeg boede dengang ude paa den yderste Pynt af Bovbjerg. Om to Dage var det Jul, og det var ligesom alt aandede Fred. Ingen anede, at en Katastrofe under Bovbjergs høje Skrænter skulde formørke Juleglæden paa disse Kyster. Ingen anede, at i denne taagede Nat var et stort Dampskib paa den sidste Sejlads over Nordsøen for i Julen at blive knust paa Bovbjergs Stenrevler. Det stolte Skib var gaaet ud fra Odessa, staaet gennem den engelske Kanal for over Nordsøen at naa hjem til Juleaften. Men i Vesterhavet mødte den Storm og Taage og Klokken 5 om Morgen den

22de December løb den ind paa Rævlen lige Vest for Bovbjerg Fyr. Dampfløjten meldte klagende om en Julestranding. Der blev skudt en dobbelt Raketline ud til Skibet, men den kunde ikke naa. Ved 10 Tiden om Formiddagen holdt Dampfløjten op at tude. Skibet var da forladt af Mandskabet. Besætningen, 23 Mand, var tidlig Morgen gaaet i Damprensens to Redningsbaade, 7 Mænd i den ene og 16 i den anden, for mulig i disse at naa Hjemmets Kyst. Om Formiddagen drev en Kuffert ind paa Bovbjerg Strand, og da den blev aabnet fandt man i denne et Brudeslør samt sydlandske Tæpper. Af Papirer, der fandtes i den, saas det, at Kufferten var Fyrbøder Ole Olesens og at det store Skib, der stod her, hed "Stanlej" og var hjemmehørende i Bergen i Norge. I de to Redningsbaade drev de 23 Sømænd Nord over, men denne, hvori der var 7 Mand, kæntrade snart og 4 af disse drukkede. De 3 andre blev halet over i denne, der var 16 Mand i. Juleaften da Kirkeklokkerne kimedede Julen ind over Bovbjerg og Jammerbugten, da drev de 19 Sømænd i deres Baad under Jyllands Kyst. De var om Eftermiddagen saa tæt inde under Land, at de kunde tælle Vinduerne i Haustholm Fyr. I Juledagene kæntrade deres Baad ind mod Jammerbugtens Strande, og 18 af de der var ombord drukkede. Kun en Mand, Niels Knudsen, blev kastet levende iland. I Juledagene drev en Redningsbaad ind paa Vester Thorup Strand. Den var mærket "Stanlej." Ved Siden af den laa sydlandske Frugter og

man saa Champagneflaskernes gyldentfunklende Halse rage op af Marehalmen.

Fra Jammerbugten drev Ligene ind paa den hvide Strand, og i Juledagene blev de stedt til Hvile i den store Fællesgrav paa Vester Thorup Kirkegaard. Da knustes deres stolte Skib under Bovbjerg. Lasten, de gule Hvedekærner, drev ind paa Stranden, hvor de laa i lange gule Rader. De skrigende Havmaager holdt her Julemaaltid. Klagende kimedede Juleklokken over disse vort Broderlands Sønner,

Gammel jysk Gaard

over Jammerbugtens Strande, over de mange, der fulgte dem til deres sidste Hvilested til Fællesgraven i fremmed Jord.

Læser, dersom Du nogensinde besøger Jammerbugten, da maa Du se denne store Fællesgrav, hvori Norges Sønner hviler. Paa det store Monument sidder en hvid Due og stirrer ned paa de 3 Alen Jord, hvorunder disse fremmede sover deres sidste Søvn. Og maaske vil Beboerne paa disse Egne fortælle Dig om denne Jul ved Jammerbugten. De vil fortælle Dig om Ofrene fra den store Juletragedie, der begyndte ved Bovbjerg og endte ved Jammerbugten. Men siden da har Manden i den "blaa Kappe" lagt en trist knu-

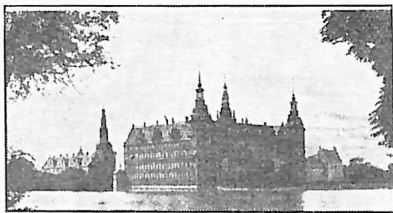
gende Julesorg over disse Egne. Jammerbugten har faaet sin anden store Fællesgrav. Under sidste Jul sank den store svenske Damp "Belgrave" i Havet udfor Jammerbugten. Ogsaa da i Juledagene drev Ligene fra dette store Forlis ind paa disse Jammerstrande for endelig at finde Hvile paa den danske Kirkegaard ved Havet. Det var Sørgetoner, der hin Juledag lød fra Kirketaarnet ved Havet ud over Egnen, medens man ude fra Jammerbugtens Strande hørte Sirenenes Tuden som et sidste Farvel til disse svenske Sømænd, der under Jul fandt Døden udfor Jammerbugten. Jeg var paa disse Egne hin Dag og overværede den gribende Jordefærd, jeg følte den knugende Julesorg, der var kastet ind fra Havet og nu laa som en tung Byrde over Egn og Befolkning. Gennem Nattens Mørke lød Havets monotone Brøl ude i Vest som en fjern Torden. Jeg saa at

Af Havets stærke Favns vort

Land sig skyder frem

ombrust af Maageskrig ved Strand.

Men disse Havets Fugle med deres hæse Skrig over Jammerbugten, de ligesom tvang mig Pennen i Haanden for at fortælle lidt om Julen ved de danske Strande, fortælle om Jul ved Jammerbugten. Et Pennestrøg om at Julen i Vestjylland kan forme sig paa to Maader. Julen er den store Glædesfest, der har holdt sig op gennem Tiderne, men at samtidig Sorgen fra Havet pludselig kan kastes ind over Kysten og Folket.

Frederiksborg

AF JOAKIM REINHARD

MAN skulde synes at ingen dansk Egn bød Digtere i Vers og Prosa saa meget Materiale, og et aandeligt Klima saa gunstigt for Udviklingen af Digtelysten, som den, der beherskes af Frederiksborg Slot. Saa vidt ud omkring som dets gyldne Spir kan øjnes, funkende i Sollyset mod blaa Himmel eller sorte Skyer, eller spejlende sig i de Smaasøer, der ligger som altid vaagne Øjne om det lille Hillerød, saa vidt, i det mindste maa dog vel den røde Bygningsgruppes Trylleri kunne føles.

Tildels føles det ogsaa. Da Slottet hin Vinternat i 1859 aades op af Kæmpeflammer, der snoede sig om Mure og Taarne som Slangerne om Laokoon og hans Sønner, stod gamle Bønderfolk, Mænd og Kvinder, maaløst stirrende paa den uafvendelige Gru, mens Taarerne trillede ned ad deres furede Kinder. Og mangan en Dreng, mangan en Pige, født og opvoxt deromkring, har rettet Blikket opimod det selvsikre, suveræne Portaarn eller den forgyldte Hest paa Kirkespiret; og følt svundne Tiders Stemmer og Aasyn trindt omkring i Luften, hvorfra de nemt nok gled ind i Barnedrømmene, i saadanne især der drømmes ved højlys Dag.

Og dog er i det skrivende Danmark de Digte og Fortællinger, som Frederiksborg i hvert Fald delvis har inspireret, faa og uden stor

Betydning — dette gælder endog om de Forfatteres Produktion, der har tilbragt mange Aar af deres Liv derude, som Hostrup og Ernst von der Recke, eller Saint-Aubain, der under Navnet Carl Bernhard skrev historiske Romaner og ofte var paa Besøg i Hillerød. Branden fremkaldte nogle smukke, og adskillige mindre smukke, Vers. H. F. Ewald kunde selvfølgelig ikke undgaa at sætte Frederiksborgs Navn paa en Del Sider af sine mange historiske Romaner, men hans langt talentfuldere og mindre højtidelige Samtidige Carit Etlar har kun rent i Forbigaaende berørt Slottet og dets Legende.

Og dog maatte der kunde skrives en fængslende Roman om Frederiksborg — i Ordets bogstavelige Forstand om Slottet, for dette skulde ligge der som Midtpunktet, Hovedpersonen om man vil.

En saadan Roman behøvede ikke nødvendigvis at foregaa i det nittende Aarhundrede, men mig forekommer netop Ti Aars Perioden før Branden den gunstigste, den frugtbarste saa at sige. Grunden hertil er vel nærmest, at jeg levede mine Drengear i Hillerød paa en Tid, da der endnu var mange tilovers, som havde sejlet i Kølvanet efter Frederik den Syvendes og Grevinde Danners Skude, og andre, der havde holdt sig paa Frastand som kritiske Tilskuere af Sejladsen. Alle

kunde have fortalt karakteristiske Træk fra den Tid, da Frederiksborg længe ad Gangen hvert Aar var Danmarks Midtpunkt; nogle fortalte ogsaa gerne og underholdende, andre — havde ikke selv Lyst til at fortælle. —

Saaledes var der en lille, sky Mand med en rød Næse, som havde Ophold paa Arbejdsanstalten, men fik Udgangstilladelse hver Lørdag og regelmæssig bankede paa min Faders Dør, hvor han fik en Fireskilling eller, som det senere blev til, en Tiøre.

Denne Mand havde været en af de Haandværksmestre, som i Frederik den Syvendes Tid udførte det evindelige Reparationsarbejde paa Slottet. Det drejede sig ikke om Smaatterier; idelig blev Gulve omlagt, store Sale lavet til tre eller fem Gange saa mange mindre Værelser, idet Rummet blev afdelt baade vertikalt og horisontalt, hvilket altsaa medførte Anbringelsen af ny Gulve og Loffer, Omlægning og Tilføjning til Trapper, Bygning af ny Kammer, og meget andet.

Jeg har hørt den Paastand, at da Slottet brændte, fandtes ikke en eneste Væg, ikke et eneste Loft eller Gulv, i hele den store Bygning, der hvor Christian den Fjerdes Bygmester havde anbragt dem. Om dette nu end var Overdrivelse, saa staar dette fast, at saa megen Omkalfaltring, dumt planlagt og samvittighedsløst udført, havde fundet Sted, at

man burde have kunnet forudse, hvor skæbnesvangert Ild vilde rase i Slottet, hvis den er Gang for Alvor udbrød.

Dette skete jo ogsaa ved, at Bunden i en sammenklasket Kamin gennembrændtes, saa at flammende Brædestumper faldt ned i Værelset nedenunder. Endnu i Halvfjerserne

levede der i Hillerød en gammel Kone, som sikkert aldrig havde været aandrige, men paa hin Tid gik mer end halvt i Barndom. Naar man spurgte hende, om hun huskede Slotsbranden, stivnede Øjnene i hendes lille, røde Ansigt, Læberne mimrede, og en ubestemt Lyd, der skulde betyde "ja," slap ud. Naar man saa yderligere forhørte sig om Grunden til Branden, svarede hun: "Det var disse bitte, disse bitte Kaniner eller Kaminer — —," og virrede med Haand og Hoved.

Hun havde hørt om Kaminerne, men da hun aldrig havde set saadan en Tingest — i de Dage fandtes der i smaaborgerlige Huse jo kun Kakkelovne — havde der i hendes Hjerne dannet sig en vag Forestilling om, at det var disse bitte Dyr, "Kaninerne," der var løbet omkring og havde sat Ild paa. Det kunde man jo godt tænke sig.

I Guldhøstens Dage rullede Hofleverandørerne om i tankeløs Flothed; lige meget hvilken Tid paa Dagen, man kom til den omtalte Haandværksmester i Forretningsanliggender, maatte man spise Kransekage og drikke Portvin eller Sherry. Branden gjorde Ende paa alt dette. Nogle af de Ramte tog sig sammen og levede Resten af deres Dage som flittige og nogenlunde velhavende Borgere; andre endte paa Arbejdsanstalten.

Her vilde en smuk Præken om en retfærdig Skæbne og sligt tage sig godt ud, men den kan ikke holdes, da der ikke foreligger Grund til at tro, at de Hofembedsmænd, som jo havde faaet deres Dele af den ublu Betaling for Haandværkernes Arbejde og ladet, som de ikke saa, hvor usselt dette blev gjort, ramtes af nogen Gengældelse. De fandt sig ny Virksomraader andetsteds.

Men alt det var "post festum." Mens Festen var i Gang — og den var det i mange Aar — drømte ingen om, at dens talløse Lys alle skulde opluges og for stedse dræbes af et eneste uhyre Baal.

Under Fredrik den Sjette og Christian den Ottende tilbragte Hoffet i Reglen kun Jagtsæsonens faa Uger paa Frederiksborg; Resten af Aaret stod de store Rum tomme — det vil sige, Mennesker levede ikke deroppe, men et Slags Liv fandtes der dog. Naar Slotsforvalte-

ren tog Besøgende rundt, løftede han nu og da en Flig af et af de tunge Gobeliner i Soveværelserne, pegende paa noget bagved, som de Fremmede først ikke kunde begribe hvad var; ved nærmere Eftersyn aabenbarede det sig som uhyre Masser Væggelus, der sad Lag paa Lag, ventende paa næste Jagtsæson, som jo ogsaa skulde bringe dem ædelt Vildt. Naar man har set Billeder af for Exempel General Bylow og Christian den Ottende, kan man tænke sig hvilke Gilder der forestod de taalmodige Smaadyr, der jo, saa af Videnskaben paavist, kan existere utroligt længe — ingen ved ret hvor længe — uden Føde.

Væggelusene omkom i Flammehavet; det menneskelige Utøj, der aarlig ventede paa Hoffets Ankomst for at springe eller krybe løs paa det, fik et mindre malerisk, men nok saa tragisk Endeligt.

Hillerød rummede en anden Mennskeklasse, hvis Existens ogsaa var tæt knyttet til Slottet — dette dog kun i Frederik den Syvendes Periode. Næmlig de harmløse, hyppig flinke og elskværdige Personer, som Kongen havde benaadet med Titler for at gøre dem "hof-fæhige." Flertallet af den danske Adel trak sig jo, med karakteristisk Iver for Moralen, tilbage fra Hoffet, da Grevinde Danner blev dettes Herskerinde. For saa at skaffe denne Dame den ønskværdige Indfatning af Uniformer, stjernebesatte Barne og klirrende Sporer, blev en Del lokale Embedsmænd gjort til Kammerherrer, Kammerjunkere og lignende; lave Officerer forfremmedes til højere Rang, og snart kunde det lille Hillerød prale af et forholdsvis større Antal højt betitlede og dekorerede Herrer end nogen anden dansk Købstad.

Mange af disse udmærkede Individuer hed tilfældigvis Lerche og hørte vistnok allerede før de fik deres Titler til en eller anden af de adelige Familier af dette Navn. Der boede ogsaa den Gang, og endnu mange Aar efter Branden, i Hillerød en Bødker Lerche, der var tilfreds med sin ansete Stilling som dygtig og hæderlig Haandværker, og aldrig vilde være faldet paa at gøre Fordring paa adelig Byrd. Da den meget vittige og krakilske Baron Iver Rosenkrantz i Halvfjerserne boede nogle Aar paa Slottet og til en Besøgende klagede over Mangel paa passende Omgang for sig og sin Familie, nævnte Vedkommende Lercherne som en Mulighed.

"Disse Lercher," svarede Rosenkrantz, der aldrig glemte at hans Slægt var en af Landets ældste og mest fremragende — "disse Lercher tiltaler mig slet ikke — ja, det vil sige: Bødker Lerche er en net Mand."

Dagen efter havde alle Hillerødensere hørt denne "Baronens nyeste." En ugift Dame, Datter af en afgaaet Officer, som i en Aarrække var to Hillerødske Komtessers uadskillelige Ledsagerinde, kaldte Rosenkrantz "den pletterede Komtesse."

Pletteret eller ægte, saa var Hillerøds indfødte Adel ikke ondartet. En virkelig hæsleg Rolle spilledes ved Hoffet af visse yngre Sønner af fornemme Familier, der nedlod sig til at have Gage som Adjutanter og sligt, og samtidig ved Hoffesterne gjorde Grimacer ad Grevinden bag hendes Ryg og anlagde Martyrminer naar den godmodige Konge opfordrede dem til at danse med de lokale Embedsmænds Damer, som regelmæssig et Par Gange om Aaret sammen med deres Mænd eller Fædre blev tilsagt til Taffel, Juletræ med Dans, og andre Forlystelser — de Betitlede kom selvfølgelig langt hyppigere til Hove.

Nogle af disse Damer var vel nok lidt "landlige" i deres Vaner — en Datter af en høj Forstembedsmand skjulte en kolossal Portnøgle i sin Balkjolelomme, og slog sine Kavallerers Ben brune og blaa under Dansen — men i det hele ejede de vist fuldt saa megen Dannelse og Finfølelse som hine Adelige,

der troede at imponere dem ved deres blaserede Manerer.

Grevindens Optræden — dette har mer end en skarp og ingenlunde særlig sympatisk Iagttagelse forsikret mig — var altid forekommende, behagelig og værdig. De flest vidste jo ogsaa, at hun søgte at afholde Kongen fra at drikke for meget. Dette lykkedes hende ikke stedse, men alt i alt tør det vistnok hævdes, at det skyldtes Grevinden, at Frederik den Syvende ikke endte som Christian den Syvende. Hun var hverken højsindet eller fin, særlig ikke i Pengesager, men det idiotiske Krybdyr, som General Holten i sine Memoirer udgiver for hendes Portræt, ligner ikke. Hun var ofte og forstandigt godgørende, og ingenlunde kun, hvor hun vidste, at Offentligheden vilde høre derom.

At Kongen ikke var normal, er vel nuomstunder almindelig bekendt. Rent fraset nedarvede Tendenser, havde tidlig Drik og andre Udsvævelser undergravet baade hans Aand og Legeme. Det mærkeligste er maaske, at tiltrods for alt dette, kunde Frederik den Syvende hyppigt hylle sig i virkelig kongelig Virkelighed. Enstemmig rostes hans Optræden Brandnatten; han gik omkring, med ligblegt Ansigt under Garderhjelmen, og gav Ordre til Brandmændene eller talte med Folk, hele Tiden med et Udtryk og en Stemme, som røbede at han med Møje holdt sin Sorg i Tømme. Men allerede tidligere havde han nu og da imponeret selv kritiske Iagttagere. Man mindes vist, at engang i Halvtreserne fik Danmark sit første — og længe eneste — Venstreministerium. Dengang hed Venstre Bondevennerne, men det ændrer jo ikke Realiteten. Nu at fantasere over, hvad et saadant Kabinet kunde have udrettet, hvis det var forblevet længe nok ved Roret, vilde være Tidsspilde; sikkert er det, at der sad begavede Mænd i det, og at særlig Konsejlspræsidenten, den forhenværende Amtmand over Frederiksborg Amt, Hotwitt, nød stor Anseelse. Man kan nogenlunde ane, hvor store Forhaabninger Kongen og Grevinden, hvis Hænder havde trukket i mange Snore for at faa det ny Regeringsmaskineri i Orden, knyttede til dette Ministerium. Saa faldt —

ganske kort efter Udnævnelsen; hvor kort mindes jeg ikke — Rotwitt død om i sit Kontor. Efterretningen herom naaede Kongen pr. Telegram, netop som han sad ved Tafflet ude paa Frederiksborg med mange af Byens Beboere blandt sine Gæster. Under Læsningen af Budskabet blev han hvid i Ansigtet. Saa sad han nogle Sekunder, i stum Eftertanke, rejste sig og meddelte i en lille, stærkt følt og gribeende formet Tale sine Gæster den sørgelige Efterretning. Her, hvor enhver Mulighed for Hjælp af en af de Sufflører, som Konger ofte skylder deres berømteste Ytringer, var udelukket, viste Frederik den Syvende sig altsaa i Stand til at optræde paa i Sandhed kongelig Vis.

Kongetanker har han maaske aldrig haft, men Kongelader raadede han over. Og det er allerede ikke saa lidt værd.

Ikke meget bedre end Humbug var derimod hans saakaldte kunstneriske og videnskabelige Interesser. Han holdt af at lytte til køn Sang — det gør jo de fleste — men det var vist fuldt saa meget Barytonen Christian Hansens og Bassen Peter Schramms lystelige Indfald ved Drikkegilderne paa Slottet som

deres gode Kunst han paaskønnede. De Melodier, han selv sammenklimpede paa Pianoet og saa fik "Kammermusik" C. J. Hansen (ikke at forveksle med Sangeren) til at lave Akkompagnement til, røber intet Talent. Sin Interesse for Oldgranskningen viste han særlig ved at sidde paa en for hans svære Person særlig konstrueret Feltstol, spisende rigelig kold Frokost og drikkende end rigeligere, mens Worsaae paa alle Fire krøb ind i nylig aabnede Kæmpegrave. Der blev jo endog udarbejdet et illustreret Værk om disse Udgravninger med Kongens Navn som Forfatter.

Et vist onskabsfuldt Vid, eller hvis dette er for fint et Ord, saa: Lune, manglede han ikke. Med Urette hadede han Biskop Martensen for dennes kloge Udtalelser om Sprogskripterne i Slesvig, — "den forbandede Slesvigholstener!" kaldte han Sjællands kirkelige Overhoved — men ingenlunde taabelig var den Maade, hvorpaa han benyttede Martensens fanatiske Afsky for Katolicismen til at drille ham. Baade paa Frederiksborg og paa Kristiansborg meddelte han undertiden Biskoppen, at han højagtede den katolske Kirke

— "min Moders Kirke," som han følelsesfuldt udtrykte sig: hans Moder var jo bleven Katolik i Rom — og tænkte paa at nedlægge Kronen og gaa over till Katolicismen. Et Par katolske Præster, som engang under en Audiens klagede over, at den hellige Pave Lucius' Hjerneskal, der fra Roskilde Domkirke var flyttet til Oldnordisk Musæum, der ikke behandlede med skyldig Ærbødighed, lovede han, at de skulde faa denne Relikvie til Opbevaring i en af deres Kirker; "der hører den jo hjemme!" tilføjede han. Kongen sørgede ogsaa for, at Martensen fik noget at høre om dette Løfte; om han til syvende og sidst var i Stand til at holde det, er mig ubekendt.

Store Mennesker, ærefrygtindgydende Aander, var hverken den sidste Oldenborger eller hans Hustru. Men uinteressante og farveløse kan man ikke kalde dem. Og ude paa Frederiksborg, omringet af en i det hele sympatisk Kreds, udfoldede de sig mere utvungent end andet Steds. "Her tilbragte Kongen og jeg vore lykkeligste Dage," sagde Grevinden under et Besøg i Hillerød kort Tid før sin Død.

En dansk Jul i Vestindien

Fortalt af OLAF LINCK

DET var dengang Dannebrog vajede over de tre smaa vestindiske Øer, Sct. Thomas, Sct. Croix og Sct. Jan. Naar man kom sejlene ud til disse Jomfruøer fra Danmark ombord i en af de Dampere, som Det Østasiatiske Kompagni holdt gaaende i fast Rute paa Vestindien, havde man lige netop set et Glimt af Azorerne, og man havde haft den Oplevelse, at det for hver Dag blev varmere, saa man efterhaanden maatte klæde sig "tyndere" paa, indtil man tilsidst sad og nød de dunkle Stjernenætter i sit kridhvide Tropetøj. De Nætter gik man sent tilkøjs. For der faldt saa mange Stjernesked. Eller rettere: de dalede. Dalede i en lang lysende Bue. Stjerneskedene paa den kolde nordlige Himmel slukkes brat, men i Troperne lever de os god Tid til at ønske mangt og meget.

Der var noget af Eventyret over Sejladsen ud til Vestindien i gamle Dage. Ingen traadløs Telegrafstation ombord. De vidste ikke derinde i Sct. Thomas Havn, at Skibet kom, før det blev observeret fra Signalstationen paa Øen. Saa blev der Røre i Havnen. Havnekaptajnen kom ud i sin fine hvidmalede Jolle, roet af sex sorte Karle. "Balletmesteren" kaldte Sømandene ham, fordi han bevægede sig op paa Kommandobroen med smaa sirlige Dansetrin. — Naar Skibet havde faaet anvist sin Plads paa Rheden, omsværmedes det af andre Baade med Vadskekoner, Appelsin- og Banansælgere, Fugle-, Koral- og Kaktusmænd. Det var vore sorte Brødre og

Søstre, som kom for at slaa en Handel af. Nøgne, chokoladefarvede Drengene sprang i Vandet for at dykke efter Penge. Stilheden ombord var bleven afløst af Negerfolkets Pludren og Latter og Raab. Vadskekonerne var de morsomste. Iført deres hvide, stivede og strittende Skørter (som en Reklame for deres første Klasses Laundry) medbragte de Anbefalinger fra fornemme Herrer, som havde ladet deres Tøj vadske hos dem. Baron Petersen vadsket hos mig, Massa! Grev Andersen vadsket hos mig, Massa! Den danske Adel har øjensynlig herude skudt nye og friske Skud.

Ved min Ankomst til Sct. Thomas fik jeg at vide, at Orlogs-Skonnerten "Ingolf" var ventet næste Dag med Prins Axel ombord.

Prinsen, som nu selv fører et stort dansk Motorskib paa de store Have, var i hine Dage

En Landevej paa St. Croix

en ung og munter Marineløjtnant, og Rejsen til Vestindien var hans første "trip" til varme Lande. Da jeg nogle Dage senere interviewede ham om Oplevelser paa Rejsen, svarede han overgivent, at det, der havde givet Anledning til den alvorligste Diskussion ombord, var Spørgsmaalet om, hvordan man skulde fremskaffe en kold drink, da Isbeholdningen slap op, hvilken Kalamitet indtraf nogle Dage før Skibets Ankomst til Sct. Thomas.

"Hvordan klarede De saa Situationen?" spurgte jeg.

"Vi dyrkede Strømpebajeren," sagde Prins Axel.

"Hvad er en Strømpebajer for en?"

"Naa, det ved De ikke? Saa skal jeg dog lære Dem Kunsten, for det Tilfælde, at De skulde komme i en lignende prekær Situation. Ser De, "man tager," som det hedder i Madam Mangors Kogebog, en Bajer, anbringer den i en langskaffet Strømpe, som er dyppet i Vand, hænger den op, saa den frit kan svaje i Vinden, og efterhaanden som Vandet fordampes, afsvales Bajeren. Det er en kendt Læresætning fra Elementærlærebogen i Fysik. Der gik i de Dage, slutter Prinsen, mange med bare Ben i Støvlerne ombord paa "Ingolf."

Næste Dag var det Juleaften.

Der indløb en Mængde Indbydelse til Søofficererne om at tilbringe Højtidsaftenen i Land, hos danske Familier, men Skibet fulgte Flaadetraditionen og fejrede Juleaften om-

brød. Chefen bad mig komme og dele Aftenens smaa Glæder med ham og Skibets øvrige Officerer. En Mande-Jul. Der manglede ikke muntre Paafund, ikke pudsig Gaver, ej heller vittige Rim til at ledsage Gaverne. Jeg opbevarer endnu, ti Aar efter, den Papirkurv, der blev overrakt mig med en venlig Hentydning til, at der burde mine Skrivelser have. Men Juletræerne var jo smaa Surrogattræer til at klappe sammen og putte i en Æske. Og vi savnede Hustruer og Børn. Det kan jo ikke nytte at ville smutte udenom den Sandhed, at Julen er Hjemmets og Børnenes Fest. Vi mærkede det dobbelt, da Pakkerne aabnedes, som bar Udskriften: Juleaften. Der blev pakket mange Fotografier ud den Juleaften.

Efterat Kaptajnen havde udbragt Dronningens Skaal (Dronning Alexandrine har Fødselsdag den 24de December), fik Næstkommenderende sin Guitar frem og begyndte at klimpre, først tilsyneladende planløst, men efterhaanden tog Melodien fast Form, og vi begyndte at synge. Næstkommenderende sang for — med Øjnene rettede mod Billedet af en lyslokket Pige:

Glade Jul, dejlige Jul!
Engle dale ned i Skjul;
hid de flyve med Paradisgrønt,
hvor de se, hvad for Gud er kønt,
lønlig iblandt os de gaa.

“Vent et Øjeblik,” sagde Kaptajnen, “lad os faa fat i Salmebøgerne.”

Yngste Løjtnant rejste sig og gik efter det ønskede. I Døren til hans Kammer saa vi ham hurtigt viske en Hjemve-Taare af Kinden. Saa fyldte Sangen den snævre Officersmesse, hvor der absolut var mere Hjerterum end Husrum.

Bagefter gik jeg med Næstkommenderende rundt og hilste paa Skibets øvrige Befalingsmænd og paa Besætningen, smagte paa deres Punch, ønskende hinanden Glædelig Jul. Og godt Nytaar, Næstkommenderende! sagde den joviale Over-Baadsmand. Han havde været paa Grønlands Expedition med flere af Marinens Officerer og betragtede sig som deres Beskytter og Ven.

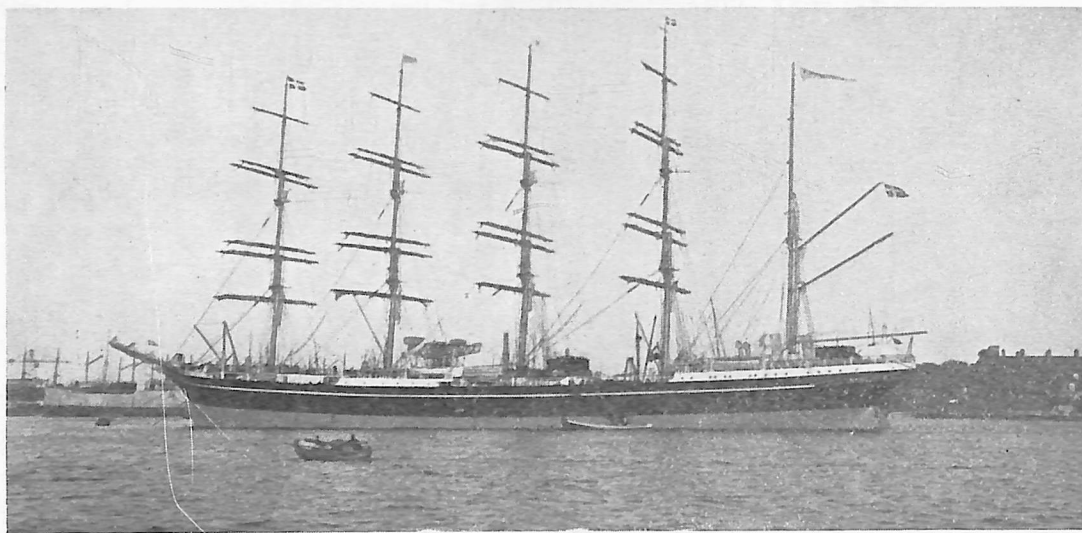
“Nu tænder de Træet derhjemme,” sagde

Næstkommenderende stille, da han ved Midnatstid bød mig Godnat ved Falderebet.

I samme Øjeblik sank en Stjerne — en lysende Streg, som først sluktes i Havet. Vi fulgte begge dens Bane og tav.

Natten tilbragte jeg paa Grand Hotel, men jeg fik ikke Blund i Øjnene. Vestindienegrene fejrer Jul ved at drage syngende og larmende igennem Gaderne. Paa den Maade mener de at jage alle onde Aander bort. De helmer ikke, før Sol staar op. Jeg sov da til langt ind i Julemorgen. Men der var jo heller ingen Sne, som vinkede, ingen Rimkrystaller i Skoven. Julen kimes ind af summende Moskitoer udenfor Sengenettet.

Nogle af mine Juleaftensvenner fra “Ingolf” har jeg mødt siden paa forskellige Pladser i Verden, men Næstkommenderende traf jeg ikke mere. Han blev en af Marinens første Flyvere. Men Baadsmanden Nytaarsønske gik ikke i Opfyldelse. Hans Flyverbane blev som et Stjernes kud. Inden næste Aar var rundet ud, styrtede han med sin Hydroplan ned i Øresund og ofrede Marinen sit Liv.

Femmasteren “København”

Ø. K.

ARET 1922 har været et Jubilæumsaar hjemme i gamle Danmark. At disse Jubilæer særlig knytter sig til Sø og salten Vove er ikke saa underligt, thi Danmark er jo Landet mellem tvende Have. Det er ret betydelige Jubilæer her skal forsøges at give et Rids af, Jubilæer der forlængst har vundet Verdensry og hvis Arbejder saa næsten omspænder hele Jordkloden. Det er nemlig i Aar 70 Aar siden at det danske Redningsvæsen blev lovfæstet som Statsinstitution. Der blev da oprettet 21 faste Redningsstationer langs Jyllands Vestkyst samt 5 paa Bornholm.

Nu 70 Aar efter er der 53 Stationer langs den danske Vestkyst og 9 Stationer paa Bornholm. Ret mærkeligt er det at Tanken om Redningsvæsenet skulde udspringe fra en almindelig jysk Bondegaard. Det kan siges, at det danske Redningsvæsens Vugge stod paa Bondegaarden Grysbæk i Vandborg Sogn. Mellem denne Gaard og Havet ligger Ferring Sø, der igen er skilt fra Nordsøen ved en smal Klitbræmme i Vest. Paa Grysbæk boede Kammerraad Claudi og i ondt Vejr stod han over Ferring Sø ud til Havet, naar de vilde Paalandsstorme kastede Skibene ind paa Jyllands Sandrevler. Han blev da Øjenvidne til Sømandens Kamp mod Havet, blev

Øjenvidne til at de fandt Døden over Revlerne og han saa deres Lig kastedes ind paa den stene Strand, hvor Havmaagernes hæse Skrig lød som en uhyggelig Dødsang over dem. Det skar Claudi i Hjertet, at intet Redningsmateriale stod disponibelt til at redde disse Mennesker fra de strandede Skibe. Claudi undfangede da denne Tanke at faa Redningsmateriale anskaffet, og han satte sin Villie og Kraft ind paa denne Opgave. Han foretog en Rejse til England. Manden fra Bondegaarden Grysbæk i Vandborg stod over Nordsøen for i England at studere dette Lands Redningsbæsen.

Det første Materiel kom herover og blev stationeret ved Flyvholm i Harboøre og virkede derfra ganske privat i et Par Aar indtil 1852, da Redningsvæsenet langs Jyllands Vestkyst blev lovfæstet og oprettet. Saavidt vides blev Flyvholm i Harboøre den første Redningsstation i Danmark. Blader man nu 70 Aar efter om i Redningsvæsenets Jounaler, da vil man se, hvilken velsignelsesrig Virksomhed der er udfoldet. Hver Side vil fortælle om Mod og Dødsforagt disse Mænd har udvist, der er ansat i Redningsvæsenets Tjeneste, og man vil se at der indtil Dato er reddet 10,000 Mennesker.

Men man vil ogsaa finde, at af disse Mænd

har flere sat Livet til for at redde deres Medmennesker. Man vil læse om den største Ulykke i Redningsvæsenet, nemlig den der indtraf hin Nat nu i Aar for 25 Aar siden, da Redningsbaaden “Liløve” kændrede og hele Besætningen druknede. Nu i Dag paa denne sørgelige 25 Aars Jubilæumsdag lægges der friske Kranse paa den store Fællesgrav paa Harboøres minderige Kirkegaard, hvor de 12 Helte sover deres sidste Søvn:

En anden stor Virksomhed, der omspænder næsten hele Verden, har i Aar holdt 25 Aars Jubilæum. Det er det store Dampskibsselskab, hvis Mærke er Ø. K.

At tegne et Rids af den Mand, der for 25 Aar siden stiftede Selskabet og fremdeles holder Traadene i sin Haand — Selskabets store Virksomhed i fjerne Verdensdele som her hjemme — tør muligvis paaregne Interesse.

I 1892 kom Kaptajn H. N. Andersen her til Byen, hvor han stilfærdigt sluttede sig til de Kredse, der paa en eller anden Maade havde Forbindelse med Østen. Han kom hjem fra Bangkok, hvor netop den Gang en Søn af Kaptajn N. Rovsing havde Ansættelse i Ingeniørfaget.

Rovsing modtog Kaptajn Andersen med megen Venlighed og indførte ham i sin Omgangskreds, hvor den unge Rejsende forholdt

sig stilfærdigt iagttagende og uden Trang til at aabenbare sit Væsen. Enhver maatte dog ved blot at vexle nogle Ord med ham modtage Indtryk af, at han ikke lignede andre. Af Udseende var han en høj og kraftig Personlighed med utvungne, tilbageholdne Bevægelser. Hans aabne af Ækvatorsolen let bruede Ansigt fik Liv af et Par intelligente blaa Øjne, der let kom til at lyse af indre Varme. Der var noget festligt over ham.

Samtalen i hine Selskaber drejede sig væsentligt om københavnske Spørgsmaal, om Politik, om Teater og nye Bøger, og her tav den Fremmede helst. Svarede han, var det med Enstavelserord, der dog røbede, at han havde en bestemt Opfattelse. Bragtes Østen og dens Handel og Søfart paa Bane, blev han veltalende og formede sine Ord i Billeder, der virkede egenartede og fængslende, og hans Blik syntes da hæftet paa en Verden, der ingen Tilknytning havde til denne Selskabskreds.

Med Kaptajn Rovsing deltog den fremmede Mand fra Østen en Aften i et Selskab hos Hørup, der den Gang boede i Rigersgade. Her skete det mærkelige, at Hørup, efter at han med sædvanlig Kyndighed havde skaaret for af Kalvestegen, rejste sig og med hævet Glas sagde: Lad os saa, som god Skik byder, drikke det første Glas for Kongen. Disse Ord vakte med Rette Opsigt i Selskabet og gav Anledning til et lille Intermezzo. Mellem Gæsterne var Bjørnstjerne Bjørnson, der ved Hørups Ord om Kongen smilende vendte sig i Kredsen som den, hvem Talen maatte gælde; men Hørup sluttede med en Skaal for Kongen over alle Indere, og nu sagde Bjørnson lidt utilfreds og temmelig højt: Hvem er Andersen?

Dette Spørgsmaal blev efterhaanden almindeligt, dog ikke blandt Rovsings Venner, som fulgte Andersens videre Bevægelser i Byen. Han havde, saa vidt man forstod, visse officielle Hverv at udføre paa sin Rejse. Han gjorde betydelige Indkøb af forskellige Artikler for den siamesiske Regering, og han kom derved i Forbindelse med fremstaende Mænd, bl. a. med Is. Glyckstadt, hvis Tillid og Venskab han vandt for hele Livet. Han fik Forbindelse med Hoffet, og til sidst hørte man at han havde anbragt flere siamesiske Prinsere i Armeen. Saa pludselig en Dag sagde han Farvel og rejste tilbage, som gjaldt det en Tur til Malmø. Men ingen glemte ham. Da han i 1894 kom hjem igen, havde han selskabeligt og forretningsmæssigt talrige Forbindelser i Hovedstaden.

Imedens syntes hans Firma, Andersen & Ko. i Bangkok, at have udvidet sig til en betydende Forretning, og det var nu hans Hensigt med denne som Grundlag at opbygge et stort Købmands- og Rederifirma med Hovedkontor i Glyckstadts nyligt aabnede Frihavn, der foreløbig stod tom. Andersen var moden og gav Indtryk af en Mand, der havde taget en stor Beslutning. I hans Væsen blandede Alvoren sig med en letvakt Følsomhed, der ofte grænsede til det sentimentale. Naar han talte om det Kompagni, han agtede at oprette, og om andet talte han ikke gerne, var det med en tillidsfuld Begejstring, en Varme og en visionær Styrke, der overbeviste hans Venner, men forskrækkede dem, der sad og regnede med smaa Tal.

En Redegørelse for den Modstand, der fra danske Købmænds Side rejstes mod Tanken om Ø. K., vil en Gang blive en god Note i den danske Handels Historie. Modstanden voxede endda, da Selskabet omsider stiftedes.

Etatsraad H. N. Andersen

Paa Højsædet i den danske Handel sad i de Dage den ukronede Konge, Tietgen, Geheimeetatsraad, Storkors og Formand for Grosserersocietetet. En lang Række, delvis betydelige Foretagender, han havde grundet, gav ham en mægtig Anseelse, og set med Datiden som Baggrund var disse Foretagender ogsaa imponerende. Tietgen havde bl. a. grundet Tuborg Fabriker, Sporvejene, Kallundborg Banen, Thingvalla Linjen, Grønlands Kryolit, Refshaleøen, Spritfabrikerne, Faxe Kalkbrud samt De forenede Bryggerier, Det forenede Dampskibsselskab og Store Nordiske. Endelig havde han ved Marmor-kirkens Opførelse fastslaaet sin Stilling i den danske Kirke. Denne Fyrste inden for Datidens Handel nærmede Andersen sig i dyb Beundring, men lige saa dybt skuffet gik han bort, da Tietgen med nogle intetsigende Talemaader og et lille Foredrag om Østen havde henvist ham til "den anden Side af Gaden." Andersen havde tænkt at støtte sig til "begge Sider." Nu gik han til Is. Glyckstadt i Landmandsbanken, hvor han fandt Forstaaelse. Dette skete i 1894, men først i 1897, da Andersen paa ny vendte tilbage fra Siam, førtes Forhandlingerne til Afslutning. Sagen var vistnok standset nogen Tid paa Grund af Firmaet Andersen & Ko., der stadig voxede. Det ordnedes nu saaledes, at denne Forretning indgik i Ø. K., og efter hvad man almindeligt sagde i Bangkok, for en alt for ringe Sum.

Det er 25 Aar siden, at Ø. K. blev indregistreret som Aktieselskab, men allerede paa dette Tidspunkt havde Andersen i Frihavens Hovedbygning indrettet sig et Kontor

paa to Værelser. Her sad han fra tidlig Morgen til sildig Aften, beskæftiget med Tegninger og Overslag til Selskabets første Damper "Siam," der i Sommeren 1897 løb af Stabelen hos den gode danske Mand Bredsdorff, første Direktør for Flensborg Skibsværft. Ved Stabelafløbningen var Andersen selv til Stede, ledsaget af sin Hustru og lille Datter Adda (nu Fru de Neergaard til Tirsbæk), der trak i Snoren og lod Ø. K.s første Damper glide ud i Havet. Om Aftenen afholdtes en Fest, hvor Medlem af Ø. K.s Bestyrelse, den prægtige, frisindede Grosserer Victor Høffding (Broder til Professoren) holdt en stærkt bevæget Tale. Middagen sluttede med et Bal, paa hvilket en yngre, elegant Herre ved sin Dans vakte en livlig Opmærksomhed mellem de unge Flensborgerinder. Den stilfulde Danser var Kaptajn Cold, der snart efter førte "Siam" ud til Østen.

Fra Flensborg rejste Andersen til Hamborg, hvor han søgte en Samtale med den mægtige Direktør for Hamborg-Linjen, Ballin. Det gjorde et nedstemmende Indtryk paa den vordende danske Skibsreder, at Ballin overmodigt lod ham vente tre Kvarter i Forværelset. Maaske er der her et Punkt, hvor den selvgjorte Mand er let at saare. Man sagde ogsaa, at Ballin fra meget betydende Sted her i Landet over Potsdam fik et Vink om, at dette ikke maatte gentage sig. Som tilstrækkelig bekendt blev de to Mænd senere gode Venner. Deres Venskab var af særlig Art, idet det vandtes i en Kamp, i hvilken Andersen ikke trak det korteste Straa.

Det østasiatiske Kompagni var startet med

L. A. Ring

Høstmanden

Carl Bloch

Christian II paa Sønderborg Slot

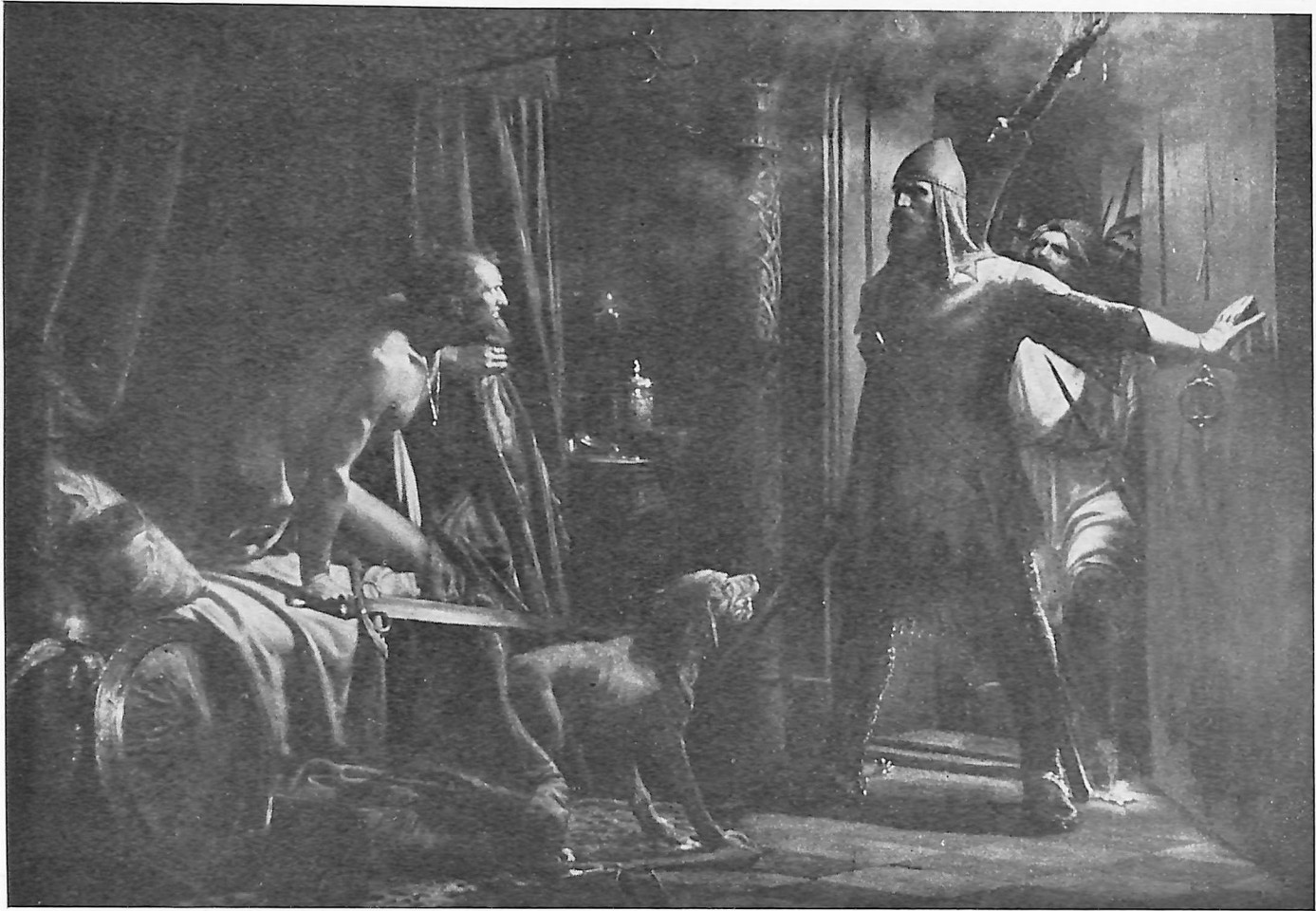
Hans Smidth

E Bindstouw

Otto Bache

De Sammensvorne rider fra Finderup Lade

Carl Bloch

Niels Ebbesen undsiger Grev Geert

Vilh. Marstrand

Christian IV paa Trefoldigheden

faa Penge, og foreløbig maatte det optræde som Fattigper paa Verdenshavene. Samtidig blev det i sin Fremvæxt paa mange Maader modarbejdet og mistænkeliggjort af danske Grosserere, der efter gammel Sædvane modtog deres østasiatiske Artikler over Hamborg og nu følte sig fornærmet ved Tanken om at skulle ind paa nye Baner. Københavnske Redere, der havde Dampere gaaende paa Østersølandene og England, betragtede Foretagendet som forrykt, og ved Skydebanemiddage blev der i de Dage efter Kaffen røget adskillige ægte Cigarer til det staaende Tema: Hvad skal Skibet sejle med? Det var dette Spørgsmaal, der fra alle Sider rejstes, idet man hævdede, at Andersen ikke kunde fylde "Siam" med Artikler som Peber, Te, Vanilla og kinesiske Bønner. Man forestillede sig den Gang ikke en Virksomhed som Ø. K.s Soyakage-Fabrik paa Islands Brygge. Denne Virksomhed har drevet det til at modtage og bearbejde 135,000 Tons Bønner paa et Aar.

Købmændenes smaalige Modstand, der til Tider næsten fik Karakter af regulær Forfølgelse, lammede dog ikke Andersen. Det var fra Handelen, Modstanden udgik, medens Pressen tav, og Offentligheden forholdt sig ligeegyldig. Til Pressen stillede Andersen sig den Gang som senere i et Forhold, der er ejendommeligt for hans Væsen. Naar Journalisterne kom til ham, lagde han aabent sine Planer frem for dem. Han gjorde dem derved til sine Fortrolige, ja næsten til sine interesserede Medarbejdere. Men de fik ikke noget at sætte i Bladet! Saa stærk var hans Personlighed. Den danske Presse, der altid har været ham bevaagen, tjener det til Ære, at den saa godt som aldrig svigtede en Tilid, der i øvrigt var en Anerkendelse af dens Magt.

Samtidig havde Andersen den Lykke, at en højtstaaende, klog og energisk Dame fattede Interesse for hans Arbejde og op gennem Aarene med stedse større og større Forstaaelse skaffede ham Forbindelser, der øgede hans Anseelse. Det østasiatiske Kompagni bekransede paa sin Mindedag Prinsesse Maries Statue med de smukkeste Roser. Side om Side med Prins Valdemar førte hun sin Yndling ind i Kredse, hvor nye, uanede Udsigter aabnede sig for ham. Prinsessen paavirkede Kongehusets mægtige Slægtninge i Udlandet til Fordel for Ø. K., og overhovedet modtog dette fra de Kongelige en Støtte, for hvilken Landet skylder de tre sidste danske Hoffer stor Tak.

Det var i Aarene 1900 til 1914, at Andersen paa Højden af sin legemlige og aandelige Arbejdskraft, snart som i en Leg, snart i ansændt Kapløb, men ogsaa og ofte i en Art aandelig Trance undfangede de Planer, der i Løbet af det samme korte Spand af Tid hævdede Ø. K. op til et af Verdenshandelens store Foretagender. Ingen, der i de Dage iagttog ham, vil kunne glemme hans Alvor og hans Tro paa sine Planer. Han var det skønne Billede paa en Mand, der vidste, hvad han vilde, og som Dag og Nat ødslede med sit uudtømmelige Fond af Kræfter. Kæmpende med Vanskeligheder, der ofte truede med at overmande ham, arbejdede han sig op imod sit Maal.

Slag i Slag udgik fra Ø. K. Planerne om de store Virksomheder, hvoraf vi blot og temmelig i Flæng skal nævne nogle. Listen behøver ingen Kommentarer. Ø. K. startede som Datterselskaber Det russiske østasiatiske Damskipselskab, Est Asiatique-Francais, The Siam Steam Navigation Co., The South

African Trading Company, Russian American Line, Baltic America Line, Det vestindiske Kompagni, Syd-Pacific-Linjen, St. Thomas Havn, Anglo-Baltic Line, Nakskov Skibsværft, Linjen paa Australien og Java, Dampskibsselskabet Orient. Af Navnene paa disse forskellige Virksomheder ser man, at Ø. K. fra Østasien hurtigt bredte sig og efterhaanden omspændte hele Jorden. En gennemgribende Reform i Selskabets Skibsfart betegnes ved Overgangen til Motordrift. Det var Andersen, som selv tog Initiativet og personlig gennemførte denne Reform, der var intet mindre end en Omvæltning. Da den første Motorbaad "Selandia" viste sig paa Reden, modtoges den af mange Tusinde Mennesker, som mødte den om Bord paa Lejedampere. Overhovedet har der i Befolkningen været en stor Interesse for Udviklingen af Ø. K.s Flaade, og Refshaleøen er ved Stabelafløbninger altid blevet taget med Storm. Som Regel har dog Rederen ikke selv været til Stede. Det er i alle Livets Forhold Andersen ukært at gøre sig personlig bemærket. Det forklarer ogsaa, at han i et Land, hvor alle taler, er en af de faa, der aldrig har bestegt en Talerstol.

Ved Verdenskrigens Udbrud havde Ø. K. 11 Motorskibe i Fart og afsluttede med Burmeister & Wain Kontrakter om Bygning af 21 Motorskibe paa tilsammen 259,000 Tons. Da Burmeister paa Grund af Stigningen i Priser paa Materiale og Arbejdsløn maatte opgive at udføre en Del af disse Bestillinger, byggede Ø. K. selv Nakskov Skibsværft. Kompagniet ejer i Øjeblikket 122 Damp-, Motor- og Sejlskibe med en Lastevne af 585,000 Tons, og det har paa danske Værfter ladet bygge Skibe for 93 Millioner Kr.

Det var Skibsfarten. Indenfor Handel og Industri har Ø. K. samtidig skabt en Række imponerende Virksomheder. Bangkok-Filialen med Bygninger, der er et helt Kvarter, Savmøllerne i Bangkok og Bandon, Teaskovdriften, Singapore-Filialen, Det østasiatiske Industri- og Plantage-Kompagni, Agenturet i Soerabaya, Agenturerne i Shanghai, Hankov, Vladivostock, Harbin og Dalny samt i Durban i Sydafrika, paa St. Thomas og i Valparaiso. Endelig Hovedkontoret i London og Agenturerne i San Francisco og New York. Og overalt i Verden, hvor der er oprettet et af disse Agenturer, finder man en smuk Hovedbygning, hvor de unge, hvidklædte danske Mænd, der arbejder i Kontorerne og Pakhusene, i underste Etage har deres rummelige Spisemesse, i øverste deres luftige Soveværelser. Der arbejdes stiltfærdigt, men ivrigt i Ø. K.s Agenturer, hvor den enkelte Personlighed synes at forsvinde i den anonyme Masse. Man er paa Stedet selv i Vilderede med, hvem der er Lederen af disse Virksomheder, som samler Produkterne og fylder Skibene. Men der er En, som i det Fjerne følger dem alle med et strengt og kærligt Blik — strengt og kærligt, thi Styrkeden maa i et saa stort Personale være Forudsætning for Omsorgen. Og i det daglige Arbejde som i Forretningen kan Andersen vende Etatsraaden ud, og saa er han Granit.

Til den ovenstaaende Liste maa endnu føjes de Virksomheder, i hvilke Ø. K. er økonomisk interesseret og delvis eller helt Leder. Vi skal her blot nævne: Nørresundby Portland Cementfabrik (Aktiekapital 1¼ Mill. Kr.), Siam Steam Navigation (2 Mill.), Mælkekondenseringsfabriken Nakskov (1,800,000), Den vestindiske Sukkerfabrik (1½ Mill.), Stettiner Oelwerke (54 Mill. Mark), Tunnel Portland Cement, London (60,000

Pund Sterling), Det vestindiske Kompagni (4 Mill.), De forenede Gummi- og Luftringefabriker (2½ Mill.), Baltisk Exportkompagni, Gøteborg (½ Mill.), Dampskibsselskabet Orient, København (10 Mill.), Baltica Assurance (17 Mill. 25 Procent indbetalt), De baltiske Reassurandører (2 Mill., ligesaa), Ota, Nakskov (2 Mill.), Nakskov Skibsværft (8 Mill.), Det østasiatiske Industri- og Plantagekompagni, København (20 Mill.), Baltic Cotton Company, København (5 Mill., 50 Procent indbetalt), Det sønderjyske Kompagni, Aabenraa (5 Mill., 22 Procent indbetalt), Varde Staalværk (700,000), Mommark Færge, Als (1½ Mill., 10 Procent indbetalt) og flere.

Ved Udgangen af 1897 var Ø. K.s Aktiekapital 2 Millioner, den er nu 50 Millioner. I de forløbne 25 Aar har Aktionærerne faaet udbetalt 112 Millioner Kr. Reservefonden er 62½ Mill. Til Staten har Selskabet siden 1905 (da Selskabsskatten indførtes) betalt en Skat af 70¾ Mill. Kr. Ø. K.s Personale rundt om paa Jorden tæller i Dag 20,000 Personer.

Den, der hastigt gennemløber denne Liste, vil et Øjeblik standse og spørge, hvorledes det for en enkelt Mand har været muligt, om end blot i Henseende til Tid, i Løbet af en halv Snes Aar at skabe og organisere saa mange delvis meget store Virksomheder. Fremdeles: Hvorledes arbejder denne Mand? Hvor lever han, og hvor er de Kilder, hvorfra han henter Styrke til sit Værk?

I Begyndelsen af Aarhundredet, altsaa i Tiden omkring Systemskiftet, boede Etatsraad Andersen i en herskabelig, men ikke imponerende Lejlighed i Stockholmsgade. Det er her i et lille beskedent Kontorværelse, at han, ofte omgivet af sine tre Børn, lagde Planerne til den Virksomhed, som efterhaanden fik saa store Omrids. Der var ikke Tid til megen Selskabelighed, men nu og da samlede Familien dog en Kreds af nære og fjerne Venner, hvoraf de fleste — bl. a. Andersens Svoiger, Kaptajn Guldberg, og dennes indtagende Frue, Astrid Guldberg, f. Benedictsen — nu er døde. Den, der dog oftest viste sig i Huset, var daværende Konsejlspræsident Deuntzer. Han boede ved Østbanegaarden og alt eftersom hans politiske Stilling blev vanskeligere, kom han oftere og oftere op om Aftenen, lidt forpint og raadvild, for at faa et Raad. Den meget elskværdige, men desværre kun lidet standhaftige Geheimkonferensraad blev ikke den sidste Minister, der søgte Andersen. Op gennem Aarene har han siden ofte nok haft Lejlighed til at udøve politisk Indflydelse, og flere Gange — som ved Systemskiftet — grebet ind i Spørgsmaal af Betydning. Politiker er Etatsraad Andersen dog ikke blevet; udpræget praktisk Samfundsborger, som han er, ser han i den professionelle Politiker en Mand, hvis Formaal væsentligt indskrænker sig til at tage en Krone fra den ene Skatteyder og lægge den over paa den anden. Politikeren Formaal burde, mener han, i Stedet være at tage Kronen hjem udefra og derved øge Landets Formue. I øvrigt er det hans Opfattelse, at et lille Lands Politik bør være Udenrigspolitik.

Om Sommeren boede Etatsraad Andersen paa et Landsted i Skovshoved, som Naboerne hurtigt interesserede sig for. En kongelig Vogn holdt meget ofte ved Laagen. Senere købte han Holtegaard, en gammel, fornem, lidt forfalden Herregaard, som han lod ombygge og supplerede med en smuk Avlsgaard. Hans Naboer i Søllerød var den Gang Etatsraad Emil Glyckstadt og Frue, f. Ree,

som ofte kom til Holtegaard, hvor den store Have blev udhugget, istandsat og paa mange Maader udvidet, bl. a. ved Anlægget af en Andedam. I Holte fik Etatsraad Andersen ogsaa Interesse for Landvæsen og skabte et Landbrug, der vakte Gaardejerens Beundring; men efterhaanden som Ø. K. voxede, og Arbejdet i Byen tog til, blev Afstanden besværlig, og Etatsraaden byggede den rummelige og solide Villa, han nu ejer ved Søen, skraas over for "Constantia." Her har han siden levet uden megen Afvexling i det daglige Program. Etatsraad Andersen er oppe Klokken 7 og møder Kl. 8 paa Kontoret, hvor et Samraad, han har med Direktører og Underdirektører, varer til Kl. 9. Derefter arbejder han og modtager en Brøkdæl af dem, der søger ham. Men ved 12-Tiden faar han et Besøg, for hvilket alt andet viger. Det er Fru Andersen, der har ladet Bilen blive hjemme, og pr. Sporvogn er ankommet med Frokosten, som hun selv opdækker. Efter Frokosten spadserer Mand og Hustru en lille Tur paa Gaden; iagttager man dem, er det paafaldende hvor personlig ukendt Etatsraaden er i Vrimlen, hvor han dog i daglig Tale kaldes "Andersen" eller "H. N." Dog, helle-re end ned ad Strøget lægger Ægteparret Vejen ud over Knippelsbro, gennem de gamle Gader langs med Kajerne, hvor Skonnerter og Brigger soler sig med dinglende Takkelage. Det gaar vel an i Anledning af Jubilæet i denne Forbindelse at fortælle en lille Anekdotte. Den, der her skal indskydes, er fra i Gaar. Etatsraad Andersen havde en Morgen læst i Bladene, at han led af Svimmelhed. I den Anledning sagde han, da han med sin Frue passerede Frelsers Kirke: Lad os se, om det er sandt. Klokkeren blev hentet, og Etasraad Andersen steg op ad Sneglegangen og naaede, standhaftigt ledsaget af sin Frue, til Kuglen og gav den et Par Slag. Da Ægteparret efter denne ualmindelige Udflugt naaede ned paa Gaden, sagde Etatsraaden: Man kan altsaa ikke tro paa Bladene.

Kl. 1 er Etatsraad Andersen tilbage paa sit Kontor og arbejder uden Ophold til Kl. 2½. Saa holder Bilen for Døren, og paa faa Minutter er han i sit Hjem. Nu og da modtager han til Middag en og anden af de Fremmede, der i Dagens Løb har søgt ham. Er han alene, skriver han. At skrive er med Aarene blevet hans kæreste Beskæftigelse. Kl. 8½ gaar han til Ro. Ved sin Seng har han liggende en Del smaa Digtsamlinger, klassiske Digtere fra Guldalderens Tid. Kærest er ham de Digtere, der synger Danmarks Pris.

Etatsraad Andersen er i sit Hjem Billedet paa den lykkelige Familiefader. Hans tre Børn, en Datter og to Sønner (den ene Ejer af Godset Oksholm ved Limfjorden, den anden cand. polyt. og ansat ved Cementfabriken), besøger flittige Hjemmet og fylder det med Ungdom. Fru Marie Andersen er en stilfærdig og omhyggelig Husmoder, der i kærlig Beundring med beskeden Tilbageholdenhed har fulgt sin Mand gennem Livet og fremdeles følger ham paa hans Rejser. Hun er Datter af den afholdte, for faa Aar siden afdøde Kaptajn Benedictsen, der i sin Ungdom førte eget Skib paa Kinakysten. Hun er født i Tersløse ved Sorø, hvor Kaptajn Benedictsen ejede en Gaard. Som 16-aarig besøgte hun en Slægtning i Bangkok. Her traf hun

den unge Chef for Andersen & Ko. Hun blev gift med ham og levede i et første Ophold derude i 7 Aar. Hendes vemodige Tribut til Østen er et lille Barn, der døde. Det ligger begravet paa Tropekirkegaarden, hvor flere Børn end Voxne hviler. Naar Andersen paa Forretningsrejser besøger Bangkok, gælder hans første Udflugt dette Gravsted.

I Andersens Liv er Krigsaarene et for Offentligheden endnu uopklaret Kapitel. Man ved at han 31 Gange gik over Nordsøen, og at de fleste af disse Rejser foregik paa et Tidspunkt da Undervandsbaadkrigen gjorde en Sørejse til et Spil om Liv og Død. Han har derom ikke ytret andet, end at han om Aftenen, naar han gik til Køjs, lagde sit Lommeur under Hovedpuden. I Erhvervene og Industrien ved man, at Resultaterne af disse Rejser kom vort Land til gode. Om Enkelthederne gaar der mange Frasagn, som dog uden Vanskelighed kunde korrigeres, da Rejserne blev foretaget efter Aftaler med Storindustrien, Erhvervene, Landbruget og det danske Udenrigsministerium.

Noget andet er Etatsraad Andersens Forhold i Krigsaarene til Verdenspolitiken.

Der er kun faa, som ved, at han foretog et Par Rejser til Rusland, den ene af dem i Baad over den botniske Bugt, der var fyldt med tyske Miner. Ogsaa ukendt her i Landet, men flere Gange nævnt i Verdenspressen, er hans Rejser mellem de krigsførende Lande under Krigen. Særlig har været omtalt en politisk Rejse, han foretog for Vestmagterne til Berlin og herfra i Selskab med Bethmann Helweg ud til Krigslinjen, hvor han havde en Samtale med den tyske Kejser. Disse Rejser og de dertil knyttede politiske Bevægelser har Andersen skildret i en udførlig Dagbog, der en Gang vil stille visse Verdensbegivenheder i ny Belysning. Dagbogen skal overgives til Offentligheden om 50 Aar.

Forstaaeligt nok har der i Befolkningen dannet sig Myter om Andersens Oplevelser i hine Rædselstider; men det Arbejde, han gjorde for Danmark er ingen Myte. Det kendes af adskillige Indviende, og Kongens Bedømmelse af det fik Udtryk, da han efter Verdenskrigens Afslutning overrakte Andersen Landets højeste Udmærkelse og efter Sigende sagde: Det gør mig ondt, at jeg har saa lidt at give Dem for alt, hvad De har givet Deres Land.

Etasraad Andersen er i Aaret 1852 født i Nakskov, hvor hans Fader var en praktisk arbejdende Mand, der lærte Sønnen Flid og strengt Hushold. Men den, der i Barndomstiden havde stærkest Indflydelse paa ham, var hans kærlige Moder, efter hvem han synes at have arvet det stærkt følsomme i sit Væsen. Da han i femten Aars Alderen som andre Nakskov-Drenge om Bord paa et Sejlskib gled ud af Fjorden og blev borte bag Albuen med de grønne Skrænter, var det i den Tanke at han ved sin Hjemkomst vilde gøre sin Moder glad. Selv har Moderen vel, da han rejste, staaet ved Havnen og ladet Taarerne rinde. Men saa langt han rejste, han rejste aldrig fra hende, heller ikke fra visse naive, evigt sande Forestillinger, der lever i en dansk Provinsbys Middelstand. Gennem alle Livets Omskiftelser bevarede han Barnets Blik for, hvad der er nøgent, saaledes som denne Evne med sælsom Dybde skildres i Eventyret om

Kejserens nye Klæder. Zola siger om de naive, at de fører an i Menneskehedens Sejre. De Naive og Geniale vil aldrig voxet fra Barne-t. Etatsraad Andersen er aldrig voxet fra sin Moder, selv om hun i hans Følelse omfor-redes og tog Skikkelse af Moder Danmark.

Fra Lolland endelig, med den solide Øs Landbefolkning tog Andersen med sig en dyb Respekt for Realiteter. Saa ofte han skabte et nyt Foretagende, samlede han al sin Evne om at lægge en solid Grund. Han byggede ikke Korthuse. Derfor vil hans Gerning længe leve efter ham.

Dog, disse Egenskaber tilsammen skaber ikke en moderne Storkøbmand. Den, der tanke-løst ser paa Menneskene og deres Livsløb, vil sige om Andersen, at han har haft "Held." Men Heldet beror ikke paa Tilfældigheder; det forudsætter en anden og dybere Evne. Evnen til ad aandelig Vej at gribe det rigtige uden forudgaaende forstandsmæssig Overvejelse og Tilrettelæggelse: Intuition.

Det hændte for halvandet Aar siden, at Etasraad Andersen følte sig utilpas og urolig, at han ikke kunde sove om Natten og langtes efter Ensomhed. Et af Kompagniets Skibe kom i de Dage ind i Frihavnen. Etatsraaden gik om Bord og lod Skibet sejle ned over Østersøen, hvor han spaserede paa Dækket en Nat.

Det klarede. Statsraad Andersen vendte hjem, og næppe kommet i Land telegraferede han till sine Hundreder af Agenturer, Faktorer og Oplagspladser over hele Verden: Sælg! Der blev solgt for Millioner. En Maaned efter rasede Prisfaldet, og mægtige Handelshuse sank i Grus.

Er dette Held? Snarere er det et Resultat af Indsigt, af Erfaring, af Overblik og Vovemod — og saa af noget, som ikke kan bestemmes, men som vi ovenfor kaldte Intuition. I Fald man spurgte det dybeste i Etatsraad Andersens Væsen, vilde han maaske sige, at Heldet er: en Gave fra Gud.

Et Folk, der bliver gammelt og overkultiveret, befinder sig et Steds i Udviklingen paa et kritisk Punkt; dette kan betegnes ved, at der "er gaaet Teater i det." At der gaar Teater i et Folk vil sige, at Handlingen som saadan indgaar i "Teatret" og virker som Handlingens Karikatur. En Kvinde, der passerer Gaden, rives om af en Bil og ligger hjælpeløs i Smudset. Hr. A. løber til i den Hensigt at hjælpe hende, men standses af Hr. B., der indigneret begynder at paatale Trafikforholdene, og af Hr. C., som rejser Spørgsmaalet om Faren ved de moderne Kommunikationsmidler, og af Hr. D., der forlanger en Protest mod Politiet, og af Hr. E., som lægger Ansvaret højere op og tager Sigte paa Regeringen. Diskussionen svulmer og følges med Spænding af Nysgerrige, der taler i Munden paa hinanden, mens Kvinden, der er ilde tilredt, fremdeles ligger paa Gaden.

Denne Kvinde er Danmark.

Skulde man i en enkelt Sætning bestemme Etatsraad H. N. Andersen som Menneske og som Storkøbmand, maatte man sige, at han er den fødte Modsætning til "Teater." Han optræder ikke og figurerer ikke. I mørke Tider, hvor "Teatret" i den danske Spekulation og Storhandel har kostet Samfundet utallige Millioner, ser vi ham i Lyset. Hvilket herligt Forbillede for en ung, dansk Mand!

De Tybjerg Røvere

Af BØRGE JANSSEN
Med et Billede af R. CHRISTIANSEN

HR. Anders var Præst i Tybjerg, men han var ingen ganske almindelig Præst; thi han var større og stærkere end alle Sognets Smede tilsammen, og det vilde ikke sige saa lidt endda.

Foruden at prædike, saa det gik til Marv og Ben, kunde han ogsaa, naar galt skulde være, bære 2 Tønder Rug fra Præstegaarden og op til Møllen, og det uden saa meget, at han kom til at puste ved det.

Brønderne mente da ogsaa, at han var en "grumme skøn Mand," og det var ham, hvormer her skal berettes.

I Tybjerg Sogn havde der i mange Herrens Tider været drevet et slemt Røverspil, og Folk, der gik fra og til Kirke, blev snappet bort, naar de kom gennem Skoven.

Midt om Natten bankede det paa Bøndernes Porte, og blev der ikke aabnet inde fra, saa blev Porten sprængt, og Gud naade de sølle Mennesker, om de ikke godvillig lukkede op for Dragkister og Skabe.

Dag efter Dag blev det værre og værre; rundt om satte man Jærnstænger for Vinduerne og Laas og Slaa for Port og Dør, men lige meget hjalp det, de Tybjerg-Røvere slap ind, hvor de vilde, og de sparede ingen og frygtede ingen; det røde Blod og den blege Død stod i deres Spor, hvor de kom frem.

Men det mærkeligste ved det hele var, at man intet Steds kunde finde, hvor de havde deres Hule.

Herren paa Thyholm havde mere end en Gang sendt sine Folk ud for at gennemstøffe Landet; hver Krog i Skoven var blevet snuset efter, hvert Hul ude i Heden gravet op, men lige meget hjalp det, ikke det mindste Spor af de Tybjerg-Røvere var at finde.

Man grundede og granskede, og mens man gjorde det, drev Røverne deres Spil og var saa borte med det samme.

Men da skete det, at den Tybjergpræst en Juleaften havde glemt sin Bibel oppe paa Alteret, og da han gik for at hente den, blev han, som han naade op til Koret, med et staaende og lyttede.

Der var dødsstille derinde, kun susede Vinden svagt gennem Taarnets Lydhuller, men ellers hørtes intet, da — tys — det kom ham for, der lød Trin et Steds derinde, han vendte sig brat og saa tilbage.

Nej, der var ingen. Den Tybjergpræst, der var en modig Mand, lod sig ikke skræmme, blot lyttede han skarpere til.

Ganske stille stod han og spejdede om sig gennem Halvmørket.

I det samme gled Maanen frem bag en Hængepil derude paa Kirkegaarden, og de flagrende Skyer fo'r ind gennem Kirkevinduet og jog frem og hen imod den hvide Væg.

"Hvem der?" raabte han, saa det ringede under Hvælvingerne.

Ingen svarede.

"Hvem der?"

Intet Svar.

Med faste Skridt gik han frem mod Skyggerne, og smiled' saa, da han saa', hvad det var.

"Gøglespil til Hobe," tænkte han, tog Biblen til sig og gik mod Kirkedøren.

Halvejs henne standsede han med et.

Nej, det var ej Gøglespil, nu hørte han jo grant, hvordan Trin lød et Steds derinde. —

Underligt klang det, fjærnt og dog nær, og han spejdede undrende til alle Sider.

"Herren løse mig da denne Gaade," tænkte han og stod strag som en Stenstøtte.

Maanen var kommen op over Pilen, og det klare, kolde Lys lagde blaalig Glans over den hvide Kirkemur.

"Skulde det være Tyvepak og Skarnsfolk, som holder til paa dette Sted," tænkte han, "saa skal de faa at mærke, at jeg efter ringe Formue er en tro Tjener i min høje Herres Hus."

Med listende Skridt gik han Kirken rundt, kiggede ind i hver Stol, om nogen skulde have forstukket sig der — men nej, der var ingen, og saa fo'r han videre gennem Sakristi og Vaabenhus, bag Alteret og ind i Herskabets Stol bag de røde Omhæng, men der var heller ingen; ej saa meget som en Mus var at fange.

Han foldede Hænderne over Biblen og faldt i Tanker.

"Herren maa forstaa, hvad dette er for Spil."

Han Blik søgte gennem det svage Maaneskær op imod Alteret, hvor Lysene stod strage og stive og skinnede spøgelseagtig hvidt mod den mørke Altertavle i den dybe Skygge.

Og Lyden blev ved og ved; snart ilsomme, snart tunge Trin lød et Steds derinde — men hvor?

Snart kom de ham nærmere, saa han vendte sig, tænkende, at han maatte have en eller anden staaende bag sig, snart fjærner og fjærner, hendøende stille, til al Lyd tav under de høje Hvælvinger.

Han foldede Hænderne en Smule fastere, men bange var han ikke, det blev den Tybjergpræst nok aldrig.

Dog randt ham i Hu et og andet om Genfærd, Spøgelse og sligt — men heller ikke dem frygtede han; om de blot vilde træde

frem for ham, vise sig i deres rette Skikkelse, nu vel, saa skulde han nok med Gud den allersomkærligstes Bistand og med Haanden paa den hellige Læst mane dem ned i deres Grav.

Men han kunde kun høre dem — ikke se dem.

Kun høre deres Færden her i den sene Nat-tetime, høre disse slæbende Trin, og det fik ham til at folde Hænderne fastere.

Kunde de døde da staa op før Dommens Dag, kunde da alle de gamle Naadigherrer og Fruer, som laa dernede under Kirkens Gulv, bryde de tunge Kistelaag sønder, løfte dem og sætte hverandre Stævne her i den sene Time?

Kunde de?

Hvad var vel Uhret nu?

Det maatte være over halvgaaen tolv, kanske var det alt Midnat!

Han foldede Hænderne end fastere.

Tys — der lød en Stemme, dæmpet, stille og fjærnt:

"Nu er det Tiden vel."

Den Tybjergpræst følte Blodet kølnes, og for første Gang i sit Liv skælved han.

"Ja, lad os saa komme fort!" lød en anden Stemme.

Saa var det dog Midnatstimen, saa var det Dødningsstunden, snart vilde de alle opstaa af deres Grave.

Han drejede sig mod den tunge Lem i Kirkegulvet, dernede fra var det vel, de maatte komme.

Han stirred stift imod den, han tænkte paa at fly, men skammed sig, ja, han mægtede det vel knapt, det var ham, som sad Nagler boret fast igennem hans Fjadder.

Strax vilde Lemmen springe op, og de bleve Dødnings vilde stige op af deres kolde Grave.

Han syntes, det rasled dernede, rasled som med Vaaben, kanske drog de gamle Naadigherrer nu deres Rustninger paa og løftede de Slagsværd, blankede og hvæssede dem til endnu en Gang at prøve en Ryst.

Hvad der — — en Skygge gled frem over Kirkegulvet.

Sort og lang, længere, længere rakte og strakte den sig imod ham — hvorfra kom den?

Nogen maatte staa bag ham, han drejede sig, løftede Biblen i Vejret — nej, der var ingen — men der — i samme Nu fik han Øje paa en Skikkelse, der daled ned udenfor det øverste af Kirkevinduet.

"Husk Brækjærnet, Jørgen, han har godt Laasetøj, den Satan."

Et Glimt fo'r fra Præstens Øje — det maatte være en af de Tybjerg-Røvere.

Al hans Uro var borte, hans Beslutning tagen, han vilde efter ringe Formue vise, at han var en Tjener i Herrens hellige Hus, der saa haardelig blev skændet af disse Ildgærningsmænd og Skarnsfolk.

Det hele stod grant for ham, Røverne havde deres Tilhold over Kirkens Hvælvinger, og nu skulde de ud paa Rov.

Men kanske skulde der blive sat Slaa for

det, tænkte han, og hastig var han henne ved Kirkevinduet, listede det lydløst op og greb Røveren fat ved Benene.

Skarnskarlen tabte helt Mælet af bare Forfærdelse, antagelig tænkte han, at den Tybjærgpræst var et Spøgelse; men at han i alt Fald var et Spøgelse med Kæmpekræfter, fik han snart at fornemme, al den Stund at Præsten knugede ham fast om Halsen, mens hans Stemme lød:

“Knyr Du, sender jeg Dig for Herrens Dom.”

Røveren tav og rystede over hele Kroppen. Han søgte at rive sig løs, men saa mærkede han Præstens Hænder knuge til, og han tav.

I det samme lød en Stemme fra oven:

“Er Du nede, Lars?”

“Svar ja,” hviskede Præsten og glemte til om Røverens Hals.

“Er Du nede, Lars, saa svar dog!”

“Ja—a—ja, jer er!”

“Saa bi paa mig, nu kommer jeg!”

“Naa, der kommer flere,” tænkte Præsten, sendte et Blik rundt i Kirken, og det standsede ved Lemmen ned til Gravhvælvingen. En Tanke fo'r igennem hans Pande, og i det samme drog han den sprællende Røver efter sig, rev Lemmen op, og gav Røveren et Stød, saa han tumlede ned paa et Kistelaag, og hviskede saa:

“Knyr Du, er Du dødsens.”

Læmpelig lukkede han Lemmen over ham, skød Boltten for og skridtede saa af hen imod Vinduet for at tage mod den anden.

Som det gik Formanden, saa gik det den næste, han havned hos den anden nede blandt Kisterne.

Til sidst havde den Tybjærgpræst besørget fem Mand høj ned i den bælgmørke, klamme Hvælving, og nu stod han ene tilbage og tørrede Sveden af Panden.

“Det var sandt for Herren haardere end at holde Tjeneste,” sagde han for sig selv og gav sig saa til at granske paa, hvad der nu kunde være at gøre videre i denne Sag.

Ej turde han gaa fra Kirken, kanske vilde de saa se at sprænge Lemmen; hvem vidste om det gamle raadne Træværk kunde staa for fem saadanne Karles Skuldre.

Men hvad var der at gribe til?

Han strøg sig om Skægget og smilede fornøjet.

Ja, i hvert Fald havde han faaet de gudsfergaaende Fugle fanget, nu kunde de have det saa godt, kunde de.

Som han stod uden at vide, hvad han skulde gøre, rungede et manende Klokkeslag gennem Kirkerummets dybe Stilhed — et til — et til — og videre fort, tolv Slag i alt, det var Midnat.

Det var Spøgelsetimen, Dødningsstunden, men den Tybjærgpræst var ikke bange.

Dog — hvad var det for Lyd og Rumsteren — tys, højere, højere, nærmere — han lyttede spændt, lagde Haanden til Øret — stod længe tavs.

Aa — nu forstod han det, det var dem dernede, nu kunde han høre deres Stemmer.

“Hvad er Du for Karl?”

Intet Svar.

“Er det Dig, Lars?”

Intet Svar.

“Hvem er Du — slaa Ild, Jørgen, slaa Ild, slaa Ild, har Du Fyrstalet — hvem — hvem er Du?”

“Mit Fyrstaal er henne,” lød Svaret, og den anden, der først havde talt, raabte nu med skælvende Angst i Stemmen:

“Hvem er Du — Hjælp — Hjælp — det er Stygge, den naadige Hr. Stygge, som Du slog for Panden Paaskedag — naadige Hr. Stygge, naadige Hr. Stygge, det var ej mig, ej mig, det var Jørgen der, Jørgen Langkniv der — ham var det, som skilte Jer fra Livet — ikke mig — ikke mig — Naade — Naade!”

Han klyngede og klagede, flere Stemmer blandede sig med, nu raabte Jørgen Langkniv, som ogsaa han var i Pine:

“Han farer med Løgn, det var ham selv, ham selv, der førte an, jeg var ej med, jeg var uskyldig i det Anslag mod Jert Liv, har ej faaet en Daler af Jer Kiste — Naade — Naade — skaan mig!”

Det hele gled sammen i Skrig og Larm, Forbandelser, Eder og Hyl, og op gennem Kirkegulvet naade det, op under Kirkens Hvælvinger, hvor det svared varslende hæst igen, mens Tybjærgpræsten bøjede sig, saa godt han kunde, og raabte:

“Stille i Guds Hus!”

Hans dybe Stemme klang hult og længe langs Kirkens Vægge, og strax derpaa fulgte et vildt, gennemtrængende Skrig — Stønnen og Klagen — alt blev stille — død stille.

Han lyttede, han syntes, han hørte Hulken. “Hvad er der fat?” spurgte han underlig til Sinds.

“Aa, Hjælp — Hjælp,” jamrede det dernede. “Hjælp os, hjælp os mod de — døde!”

“Mod de døde — bed — bed til Jer Gud!”

Der blev død stille.

“Saa bed dog — kan I ej bede?”

“Nej,” klagede en Stemme og fo'r saa fort i stor Angst, “de kommer, de døde, de kommer — Kistelaagene søndres og knuses — Hjælp — Hjælp — Naade!”

Men Præsten døde deres Jammer over, knæled ned, foldede Hænderne og bad sit Faderovor.

Saa sprang han op, drog sig over Panden, som tænkte han, og det gjorde han just, dette maatte have en Ende.

Nu vidste han Raad, hastig var han ved Taarndøren, Stigen knagede under ham, han fattede Klokkerebet, og ud drøned over Landet Stormklokketrommen, stærkere, stærkere, højere, højere, saa det rungede under Hvælvingerne og raabte saa langt, langt ud i den stille, maaneklare Julenat.

— — —

Rundt bag Alkovernes Omhæng rakes og straktes Arme og Ben, mens Øjnene gnedes, og Ørerne spidsedes — var Fjenden i Landet, eller var der kanske Brand et Steds?”

Lænkehunden tudede — Klokkeklengen steg og steg.

Saa endelig knagede den første Dør paa sine Hængsler, og et Par undrende Øjne stirrede ud gennem Natten.

Andre tænkte at det var Røverpakket, der havde Streger for og nu paa den Maade vilde lokke dem ud af Sengen for at slagte dem paa aaben Mark — og de trak Dynen over sig og sov videre.

Men de fleste kom dog i Klæderne, og da man aldrig kunde vide, hvad der i disse urolige Tider vilde støde til, tog de Høtyve, Leer og Plejle med sig — det kunde i hvert Fald aldrig skade, mente de.

Op det gjorde det heller ikke, der kunde jo blive Brug for dem ved den sære Kirkegang, der nu stundede til.

Ogsaa paa Tyholm havde de hørt Allarmen, og Naadigherren, der sagtens ej gad lette sig af den gode, varme Seng, sendte i sit Sted Ladefogden og en halv Snes Karle ad Kirken til — han tænkte sig jo nok, dette

her maatte have noget med Røverpakket at skaffe.

Op rundt paa alle Sider var Kirken sluttet inde af en Skare forundrede og forsovede Bønder, der ængstelig hviskende snakkede sammen om, hvad der kunde være fat.

Saa tav Klokkeklengen.

De stirrede op mod Taarnet, hvorfra en Stemme lød:

“Har I Reb og Simer med, Børnlille, saa kan I nu faa tøjret Røverpakket!”

Der blev gjort store Øjne, og saa heldigt var det, at Tyholm Folkene havde taget Strikker med.

Strax efter var Kirken fuld af Bønder, der dannede Kreds om Lemmen, mens Præsten og Folkene med Strikkerne stillede sig i Beredskab længst inde.

Præsten slog Lemmen op, og Bønderne fattede fastere om deres Høtyve, Plejle og Leer.

En for en blev Røverne trukket frem, blege og ilde tilredte.

En for en blev de bagbundne, tre var oppe, to manglede.

“Kom nu!” tordnede Præsten, “det baader Jer kun lidt, I slipper dog ej.”

Intet Svar.

“Kom paa Stedet!”

Intet Svar.

“Flyv mig Jert Fyrstaal,” raabte Præsten, “slaa Ild, lad os saa trække dem herop med det onde, naar de ej vil med det gode, de Skarnsskælmer!”

Der blev slaaet Ild, han traadte ned i Hvælvingen, mens Tyholms-Karlene holdt Vagt om de tre Røvere, der skulede og skar Tænder.

Et Par af de dristigste Bønder fulgte Præsten, men de kom ikke stort længere end lige under Lemmen, før de gav et Skrig — to blodige Lig laa for dem, slængt paa Kistelaagene.

Præsten foldede sine Hænder og blev bleg. Hvad var det for et Rædselsværk, de havde bedrevet?

Ligene blev løftet op og lagt paa Kirkegulvet.

De andre Røverknægte skulede til de blodbestænkte Kammerater og Præsten sagde med dyb Stemme:

“Hvem er Mester for denne Udaad? — har I ej nok skændet Herrens hellige Hus med Jeres urene Fødder, har I nu og dertil føjet skændig Mord og Bloddaad?”

De svarede ikke.

“Naa, sig paa Stedet, hvem er Mester for dette?”

“Hr. Stygge Høeg,” kom det hult og dødt fra den ene Røvers Mund.

“Hr. Stygge Høeg?” gentog Bønderne og klyngede sig tættere tilsammen.

“Ja,” hviskede den ene af Røverne, og hans Stemme skælvede, “han stod af Graven ved det tolvte Slag.”

Der var dødsstille, alle saa undrende paa hverandre, men Præsten brød Stilheden, løftede sin Stemme og sagde:

“Venner, som her holder sælsom Kirkegang sent i den hellige Julenat, I ser her Gud den Alsmægtiges Finger; i stor Langmodighed har han ladet disse Skarnsfolk, hele Sognets hvasse Svøbe, ty ind bag sine hellige Mure, men nu er hans Langmodighed til Ende, han lod dem falde i vore Hænder, men inden de stilledes for den jordiske Retfærdighed, har han selv holdt Dom, han har selv ladet dem skrækkelig omkomme af den fra Livet skilte, salige og naadige Herre Stygge Høeg, der for deres blodstænkte Samvittighed er steget

frem og grebet dem saalunde, at de i deres Angst og bitre Ve har lagt Haand paa hverandre.

Saaledes har da Gud den Almægtige holdt Dom, ladet de skammelige Mordere omkomme hverandre, og derfor er det nu Tid at løfte vore Bønner mod Himlen og bede for deres syndige Sjæle, Gud være dem naadig, Gud tilgiv dem, at de er ført paa vilde Veje og ud i svar og tyngende Blodskyld, ilde Brynde og hæslig Synd; vor Herre Jesus Kristus bad for Røveren paa Korset, saa vil vi nu og bede for disse Syndere — Amen!"

Med foldede Hænder lyttede de alle til, og Røverne selv, der stod der ved deres Fællers blodige Lig, kanske følte og de i den stille Stund en sær og sælsom Magt smælte det haarde Staal, som mange Aars Ugærninger

og Udaad, Mord og Brand havde lagt om deres Hjerter.

— — "Amen," genlød det fra Menigheden, og saa endte den sære Kirkegang i Tybjerg Kirke.

Tredjedagen efter blev de tre Røvere rettet paa Galgebakken nær Kirken, deres Hoveder blev sat paa Stager, og højt om dem kredede Ravne og Krager med hæse, klagende Varselsskrig.

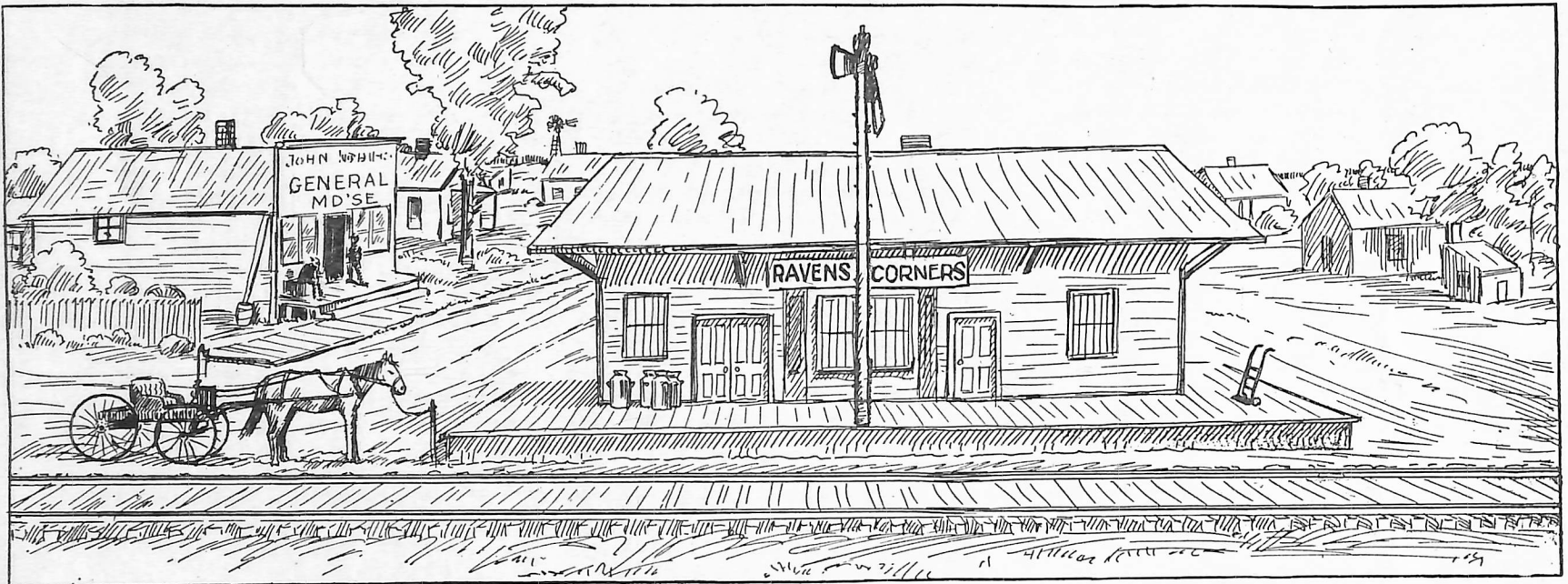
Oppe over Tybjerg Kirkehælvninger fandt man en grov Hoben kostelige Sager, al Slags Guld, Sølv, Linned, Føde- og Drikkevarer, og til det meste af alt dette fik man opspurgi de rette Ejermænd, men et mægtigt Sølvbæger vilde ingen vedkende sig, og saa blev man da enige om, at det skulde Kirken be-

holde som Alterkalk; det gjorde den, og endnu den Dag i Dag staar den for Tybjerg Alter.

Og hvad Hr. Anders angaar, da voxed hans Ry fra hin Julenat endnu mere, Bønderne var stolte af ham, og selv Naadigherren smilte imellem nedladende til ham inde fra Kirkestolen med det røde Omhæng.

Nu smiler Naadigherren ikke mere, for han er død, og død er ogsaa Hr. Anders, men paa hans Ligsten lod Bønderne sætte dette skønne Vers:

Her hviler Her. Anders wor Sjølehyrde,
Han kunde bære saa swæren Byrde,
To Tønder Rug, fem Røvere fule,
Paa Kirkeloft havde de deris Hule.
Han war saa god og saa fromme en Mand,
GUD glæde ham udi himliske Land!

Fra Ravnekrogen

Af PETER RAVN

“VED Du af, Peter,” sagde Mama, og saa op fra et amerikansk Kvindemagasin, som hun havde bladet i, — “ved Du af at det nu bliver den tredivte Jul vi kan fejre sammen her i Amerika?”

“Ja, det skal vel nok saadan omtrent passe,” indrømmede jeg, idet jeg trykkede paa den elektriske Lysknop — det var ved at blive mørkt.

“Er det ikke storartet, Peter,” vedblev Mama — hun lod til at være kommen i Snakkehjørnet — “tænk at vi dog har været saa længe i Amerika; vi har boet her længere end vi nogensinde levede i Danmark. Hvis vi nogensinde kan kalde os rigtige Amerikanere, saa maa vi da være det nu.”

“Ja, det er vi jo da ogsaa, Mama,” sagde jeg ganske sagtmodigt; jeg kan nu ikke lide at komme ind paa alt det Vrøvl om, hvad vi er og hvad vi ikke er — jeg tror jeg har hørt for meget af det i de senere Aar — men jeg kunde lige godt ikke dy mig for at tilføje: “det vil sige med Undtagelse af lige netop Julen; for da er vi Danske.”

“Ja, jeg ved nok hvad Du mener, Peter. Det er dansk Jul vi holder, og som vi altid har holdt i disse mange Aar; men det er jo dog alligevel i Amerika vi holder den, saa vi maa vel kalde den amerikansk Jul.”

“Det vilde jeg ogsaa, Mama, hvis der virkelig var en amerikansk Jul — men det er der ikke.”

“Hvor kan Du nu sige saadan noget, Peter. Det er ikke længer siden end i Aftes, at jeg sad og læste om, hvor mange Juletræer, der bruges her i Landet, og jeg synes rigtig nok det var en forfærdelig Masse. Der er vist ikke noget Land paa Jorden, hvor der gives saa mange Penge ud til Julen, som her.”

“Nej, hvad Pengene angaar, er vi vel nok i Spidsen, men det er nu alligevel, som jeg siger, at Amerikanerne forstaar ikke at holde Jul — det skal der en Dansker til. Det man her i Landet kalder Julestemning er det bare Humbug — ligesom saa meget andet.”

“Men Peter dog,” sagde Mama og saa helt ynkelig ud, “Du bliver jo ligefrem ophidset.

Alting er da virkelig ikke Humbug i Amerika.”

“Naa, det siger jeg jo heller ikke. Men det er virkelig ikke saa let at finde det, som er ægte — jeg kom netop til at tænke paa det, da jeg forleden sad og kiggede i det Magasin, som Du der læser.”

“Nej, nu maa jeg le, Peter!” udbrød Mama, mens hun begyndte at rulle Gardinerne ned for Vinduerne, “saa Du begynder ogsaa at læse Damemagaziner? Vil Du maaske lære at hække?”

“Naa — nej, det var saamænd slet ikke Artiklerne jeg studerede. Det var Avertissementerne — dem er der mange flere af, og de er meget mere indholdsrige. Jo vist, de er saamænd dejlige at sidde og læse — Ulykken er blot at de ikke betyder noget — man skal ikke tage dem alvorligt.”

“Sikke dog noget Passiar, Peter. Der er skam mange gode Ting averteret i Aviserne og Magasinerne — tag nu f. Ex. Pears Soap. Kan Du ikke huske, hvordan vi morede os

over den Landstryger, som vi saa i Avertissementet, og som sagde at han havde brugt denne Sæbe en Gang, og aldrig brugt nogen anden Sæbe siden."

"Det er meget godt, Mama, som en Vittighed betragtet, men det er nu alligevel svært at finde det der duer noget her i Amerika. For jeg skal sige Dig, der bliver pralet saa ulideligt med alt muligt, baade godt og taaleligt og daarligt, at man skal have ondt ved at vide hvad der er ægte og hvad der er Humbug. Jeg vil nu lige spørge Dig, f. Ex., om Du nogensinde har købt mig et Sæt Undertøj som dette her," sagde jeg, idet jeg slog op i Mamas Magasin paa Maa og Faa. "Se nu her — det er altsaa Billedet af en pæn ældre Herre, nogenlunde ligesom mig selv. Han har lige faaet sig et Bad og er bleven saa nydeligt barberet, saa han er lige til at kysse —"

"Skab Dig nu ikke, Peter. Du er altid saa indbildsk, men Du maa ikke tro det klæder Dig —"

"Vent nu bare, Mama. Han ser ud til at være godt oppe i halvtredserne og han har — ogsaa ligesom jeg — en temmelig veludviklet Mave, saadan som vi gifte Mænd jo gerne faar, hvis vi har en Kone, der kan kcge."

"Men saa sig dog, hvad det er Du har imod Billedet," afbrød Mama lidt utaalmodigt, som hun gerne bliver, naar hun ikke strax kan regne ud, hvad det drejer sig om. Men det er netop i det Humør, jeg lider at se hende, før jeg, om jeg saa maa sige, knuser hende med mine kloge og vægtige Anskuelser. Altsaa fortsatte jeg:

"Som sagt, han har Mave, og det har jeg ogsaa. Men har Du nogensinde, Mama, købt eller været i Stand til noget Sted at købe et Sæt Undertøj for mig, der sad saa dejligt glat og uden en Fold, akkurat som om man var bleven gjort flydende og hældet ned i Tøjet som en Portion Rabarbergrød?"

"Nej, nu bliver Du snart for urimelig, Peter. Det kan jo ikke undgaas — naar Folk bevæger sig — at Tøjet kommer til at sidde i Folder —"

"Der har vi Humlen, Mama. Hvorfor tegner de ikke et Billede af en Mand, der har bevæget sig! Saa kunde man da faa at se, hvordan Tøjet egentlig vil tage sig ud, naar man begynder at gaa med det. Men saadan er det med alting hvad der bliver averteret. Her er en gammel Bedstemor paa otte og halvtreds. Hun er ligesaa nydelig at se paa som Enkedronning Alexandra, da jeg var

en ung Mand. Man skulde tro hun var en ung nygift Kone, hvis det ikke var for det kønne graa Haar. Sikke Kinder hun har — de er som Ferskner i en dansk Præstegaardshave — og der gror som bekendt de bedste Ferskner; og saa staar der underneden, at hun har dette Skind, fordi hun bruger en bestemt Slags Ansigtssæbe! Nu vel — jeg har tit set den Slags ligge heromkring, men skønt Du har holdt Dig temmeligt godt, Mama, saa maa jeg dog bemærke, at Du har faaet nogle Rynker hist og her — for Dig har Sæben ikke virket."

"Nu kommer jeg til en anden Ting — her er et Par Sko, der skal være bygget saadan, at man ikke kan faa Ligtorne. Det kan forresten godt være, at man ikke kan faa dem — men hvis man nu har faaet dem? Og her er en Medicin, der skal kunde kurere Kræft paa tre Dage, hvis man følger Forskrifterne — ja, Go'maaren! Men her er en af de allerdejlige Krøniker i hele Heftet. Det er om Lilier og Roser og Tulipaner. Bevares hvor man kan blive rørt om Hjertet ved at se al den Blomsterfyldte, som de saadan kan sidde og faa til og gro — paa Billederne i et Magasin. Det er virkelig en Nydelse, og man maa ogsaa hellere nyde det paa Billederne, hvis man kan — for den, der kan faa det til at gro i en saadan Ynde og Rigdom, han er virkelig en Tusindkunstner."

"Ved Du nu hvad, Peter. Man kan ikke sige andet, end at man kan faa temmelig ordentlig Frø her tillands," ytrede Mama, idet hun prøvede paa at se indigneret ud; men hun kunde ikke lade være at le lidt med den ene Side af Munden.

"Vist saa, Mama. Temmeligt ordentlig Frø kan faas næsten overalt i Verden; men hvorfor saa gøre det saa forfærdeligt yndigt? Kunde det halve ikke være omtrent nok? Og jeg er ikke færdig endnu. Vi læser til Stadhed om, hvordan man blot skal indsende \$10 per Aktie, saa bliver man Medejner i en Guldmine eller en Oliekilde eller en Strudsefarm, hvis Mage Verden ikke før har kendt — det vil sige, hvis man da finder det Guld, som man tror er tilstede, eller den Olie, som man har tydelige Tegn paa, eller hvis de obsternasige Strudse vil lægge Æg, og saa forresten staa stille, mens man plukker Fjerene. Men har Du nogensinde i Ravnekrogen eller oppe i Junction eller noget andet Sted paa den grønne Klode hørt om eller set et Mennske, der har tjent gode Penge ved at spekulere i de Aktier, som udbydes i skrigende Annoncer

i Magasinerne. Nej, Du har saamænd ikke; for de Mennesker, der tjener paa det, de bor ikke her i Ravnekrogen og heller ikke i Junction, og de har heller ikke købt Aktier, men derimod skilt sig af med dem."

"Her er en, der anbefaler Diamanter. Se hvor de straalere, og læs hvilken Indflydelse de smukke Stene kan have paa et Menneskes Skæbne. Hvis man giver sin Kone en saadan Diamant, saa holder hun mere af en, og der er to mere lykkelige Sjæle i Verden. Men jeg tror ikke paa den, Mama. Hvert tredje Ægteskab i Amerika ender med Skilsmisse, og jeg er tilbøjelig til at tro, at netop de, som skilles, har prøvet Diamantmidlet og fundet det for let. Nej, Mama, gi Konen en Diamant paa den lille Finger, og det ender med, at hun vil have hele Haanden dækket med dem."

"Ja, det Stads har jeg nu aldrig brudt mig om, Peter, men eller vil jeg nok sige, at Mændene kan være skrækkeligt smaatskaarne og ligefrem begærlige, saasnt det drejer sig om den mindste Smule en Kone har Brug for —"

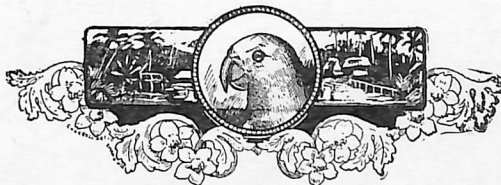
"Og saa til syvende og sidst er der Politikere," skyndte jeg mig at afbryde Mama, for jeg kunde nok mærke, at hun var ved at tage mig Ordet ud af Munden, og jeg kender hele hendes Historie om Mændenes Begærlighed i Forvejen. "Politikerne averterer ogsaa, og fortæller os, hvorledes de skal ordne alting, naar de bliver valgt; men hvor tit bliver der udrettet noget. Det er derfor jeg siger, at alting bliver overdrevet her i Landet, og det er meget vanskeligt at sige, hvad der er ægte. Saadan er det ogsaa med Julen. Hvor finder man Julestemning?"

"Jeg tror nok, der tændes et Juletræ i de fleste Hjem, hvor der da er Børn," sagde Mama spagfærdigt.

"Et Juletræ gør ingen Jul. Vore kære indfødte Medborgere har ikke den Evne til at skabe Fest i Sindet — men den havde vi Danske, da vi var derhjemme, og nogle af os har holdt den vedlige herovre — endskønt det er slet ikke saa let, for der er mange Amerikanere, der ringeagter os for det. De synes vi er nogle store Børn."

"Men hvad har det med Avertering at gøre, Peter?"

"Ikke andet end at den amerikanske Julestemning er for tilbøjelig til at forsvinde i Reklamen. Man gør saadan en Blæst før Jul, at der ikke er noget tilbage, naar Dagen kommer."

Niels Bukhs Gymnastik

Der er i de senere Aar i Danmark fremstaaet en Gymnastiklærer, hvis Metoder har vakt ret stor Opsigt hæsten over hele Verden. Hans Navn er Niels Bukh, og han er heller ikke ukendt her i Amerika, blandt Indfødte saavel som selvfølgelig blandt hans Landsmænd.

Niels Bukh og hans System er nok værd at kende — det kan være det næste Slægtled af Skolebørn her i Landet vil komme til at benytte hans System for sund Legemsudvikling. Derfor hidføres her et kort Omrids af Bukh's Livshistorie saaledes som det er nedtegnet af den danske Gymnastikinspektør K. A. Knudsen og først fremkommet i Tidsskriftet "Danmarksposten."

SKØNT Niels Bukh først i 1905 begyndte sit egentlige Arbejde med Gymnastik, er han nu kendt over hele Danmark og har præget den meste Gymnastik, der øves baade af Voxne og Børn, ja, hans Navn er kendt langs ud over Danmarks Grænser navnlig i England, Amerika, Holland, Belgien, Tyskland, Østrig foruden naturligvis i alle de nordiske Lande.

Han er Søn af Morsingboen P. Bukh, Ernst Trier's skattede Medlærer paa Vallekilde Højskole i Nordsjælland, hvor han fødtes 1880. Højskolen havde i 1884 faaet et udmærket, af Arkitekt M. Nyrop tegnet Gymnastikhus, i Anledning af at cand. polyt. N. H. Rasmussen havde bragt den lingske Gymnastik til Vallekilde og dermed til Danmark. De Børn, der voxede op i Lærerhjemmene omkring den store Højskole, blev ivrige Gymnaster af al den Gymnastik, de saa de Voxne gøre. N. Bukh stod til at begynde med tilbage for de andre Børn; han havde en tung og noget stiv Krop; men han vilde være den dygtigste og arbejdede sig i Aarenes Løb op til at blive det.

Allerede i 16 Aars Alderen fik han sit første tidige Lærer i Gymnastik for sine Kammerater Maanedskursus i Gymnastik og tog strax som Delingsfører (d. e. Lærer) for sine Kammerater, der snart flokkedes om ham; han var den fødte Fører. 20 Aar gammel overtog han sin Faders Gaard i den udtørrede Lammefjord og drev den med stor Dygtighed i 7 Aar. Med en Fortjeneste paa 10,000 Kr. i Lommen sagde han Farvel til Landvæsenet: nu vilde han være Gymnastiklærer for Alvor.

Først gennemgik han Statens Gymnastikinstitut i København 1908-09 og derefter Vordingborg Seminarium 1909-12 for at udvide sine almindelige Kundskaber. Han var samder, og det Hold, han førte op til Examen i Gymnastik, samtidig med at han selv tog Lærerkursen, hørte til de dygtigste i Gymnastik, der nogensinde er udgaaet fra et dansk Seminarium.

Da der i Vinteren 1912 skulde findes en Leder af det danske Konkurrencehold i Lings Gymnastik ved de olympiske Lege i Stockholm i Juli 1912, valgte man N. Bukh, og man tog ikke fejl. Han førte sit Hold frem til No. 2 i Konkurrencen og gjorde sit Arbejde saa godt, at han drog manges Opmærksomhed hen paa sig.

Da Sorbonnen i Paris 1913 foranstaltede en Kongres for legemlig Opdragelse og sendte Opfordring til vort Universitet om at faa Danmark repræsenteret ved et Hold, blev Ledelsen overdraget Bukh. Inden Afrejsen gav

han med sine 24 Gymnaster, hvoraf de fleste var Bønderkarle, en Opvisning i København, der vakte en saadan Opsigt, at han siden har haft fuldt Hus, naar han viste Gymnastik i København.

Hans Opvisninger i Paris bragte ham en ærefuld Indbydelse fra Skoleautoriteterne i West Riding i England til at give en Række Opvisninger i Leeds og andre Steder.

1914 købte han sammen med sin Svoger, Lars Bækhoj, Ollerup Højskole, og her finder han det rette og blivende Sted for sin Virksomhed. Han uddanner unge Bønder til Ledere af Gymnastikken i Skyttekredsene paa Landet. I Arbejdet med dem udformer han sin primitive Gymnastik eller Grundgymnastik, navnlig i Aarene 1915 og 1916.

Han fik hurtigt saa mange Elever, at han maatte tænke paa at faa en selvstændig Skole bygget. Det skulde synes umuligt i de vanskelige Krigs- og Efterkrigstider; men Bukhs Energi overvandt alle Vanskeligheder. Hans gamle Elever og deres Forældre, som følte sig i Taknemlighedsgæld til ham for deres Børn, tegnede sig for Aktier. Rigmænd og andre, der lagde Vægt paa Ungdommens legemlige Opdragelse, gav ham billige Laan. I Rigsdagen var alle Partier enige om at støtte ham dels med en Gave paa 50,000 Kr. og dels med en aarlig Støtte af 12,650 Kr.

Den 1. Maj 1920 indviedes hans Gymnastikhøjskole, der havde kostet henimod en halv Million Kr., og som er ligesaa enestaaende i sin Art som Manden, der har skabt den. Den kan rumme ca. 100 Elever i Tomandsværelser, og den har været fuld hvert Aar, i de fem Vintermaaneder (November-Marts) af unge Mænd, i de tre Sommermaaneder (Maj-Juli) af unge Piger. Foruden i Gymnastik med de praktiske og teoretiske Fag, der hører dertil, Anatomi, Fysiologi, Gymnastikteori, faar Eleverne Undervisning i Højskolefag som Historie og Litteraturhistorie og i almindelige Fag som Dansk, Tysk, Engelsk, Regning, Fysik, Matematik m. m.

Man kan komme til Gymnastikhøjskolen til hvilken Tid man vil, saa er der Udlændinge. Naar en Nation har haft et af sine Medlemmer paa Skolen som Elev, anbringes dens Flag i Gymnastiksalen; der er allerede en halv Snes Flag. Navnlig har der været Englændere. De synes særlig at kunne bruge Bukhs Arbejdsmaade. Det ender sikkert inden længe med, at Bukh maa oprette et Maanedskursus for Englændere og Amerikanere.

Hvad er nu det ejendommelige ved Bukhs Gymnastik?

Hans Grundlag er Lings Gymnastik fra

Sverige. Det er mindre et nyt System, han har skabt, end en ny Arbejdsmaade. Han har sat Arbejdstempoet i Gymnastiksalen op og har vist, hvorledes mange kan holdes i et energisk Arbejde, selv om de staar paa forskelligt Standpunkt.

Han deler sit Arbejde i primitiv Gymnastik eller Grundgymnastik, i Træningsgymnastik og i Opvisningsgymnastik.

Erfaringerne fra Gymnastiksalen har lært Bukh, at den almindelige, alsidige Gymnastik først gør sin fulde Nytte, naar de for saa at sige alle Unge fælles Fejl i deres legemlige Udvikling er fjærnedede og de derved er bragt tilbage til det Udgangspunkt, det vilde have staaet paa, hvis Kulturlivets ensidige Indflydelse ikke havde grebet forstyrrende ind i deres normale Væxt og Udvikling.

De væsentligste og almindelige Fejl, der her drejer sig om, er følgende:

Rygsøjlen har for stor Krumning i Brystdelen (Rundryg), Halsdelen hænger fremad (hængende Hoved), og Lændedelens Krumning er snart for stor (Svejryg), snart for lille. Rygsøjlen har for ringe Bevægelighed, navnlig i Konvexiteternes Retning.

Brystmusklerne er for korte, saa at Skuldrene er trukket frem (hængende Skuldre, fladt Bryst), og Armenes Bevægelsesfrihed indskrænket.

Hasemusklerne (Bækkenholderne) er for korte, saa at Hoftelæddene er for stive, hvad der hæmmer Benenes Bevægelsesfrihed.

En Del Muskelpartier, særlig Bugmuskulaturen, staar tilbage i Udvikling.

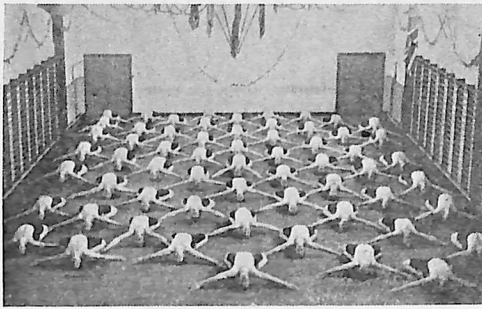
Legemets Bevægelser er som Helhed kejtete, klodsede og ufrie, fordi Evnen til Koordination og Isolation (Afspændthed, Frihed i Bevægelserne) ikke er udviklet.

Disse Fejl, der skyldes Ensidedighed, maa ogsaa fjærnes ved Ensidedighed, siger Bukh. I de første 2 Maaneder af de 5, hvori han har sine mandlige Elever, arbejder han ganske ensidigt paa at fjerne disse Fejl.

Rygradens Brystdel bearbejdes ved aktive og passive Bevægelser i Retning mod dens Konvexitet, altsaa bagover. Lændens tabte Bevægelighed i Retning mod dens Konvexitet erobres tilbage ved Bøjninger fremad; de fleste af disse oparbejder samtidig Hoftelædens Bevægelighed ved at strække Hasemusklerne.

Skulderpartiet bevægeliggøres ved mange forskellige Armbevægelser og Spændbøjninger med det Resultat, at de fremdragne Skuldre efterhaanden rykkes tilbage paa deres Plads.

De Muskelpartier, som staar tilbage i Udvikling, lægges der ensidig Vægt paa at op-

Mandlige Gymnaster

træne; dette gælder ganske særlig Bugmuskulaturen, der hos de fleste Kulturmennesker er særlig forsømt.

Det kejtede og klodsede, det ufri og spændte i Bevægelserne modarbejdes ved lette Smaaøvelser, der særlig kræver Koordination og Isolation (Afspændthed og Frihed). Eleverne lærer herved Muskeløkonomi, hvad der er af stor Værdi i det daglige Arbejde, under hvilket der ødsles megen Kraft bort paa Grund af manglende Evne til at hindre uvedkommende Muskler i at arbejde med.

Naar Bukh ved denne primitive Gymnastik har faaet de værste Fejl bortarbejdede hos sine Elever og har faaet deres hele Bevægelsesapparat, Led, Muskler og Nerver, opøvet til at fungere forholdsvis sikkert og let, er Tidspunktet kommet, da han gaar over til almindelig, alsidig Gymnastik, der træner det hele Legeme harmonisk, Træningsgymnastik.

Naar han derefter skal vise Resultaterne af

sit samlede Arbejde, kommer han til det kostelig Gave til Ungdommen. Naar Bukh arbejder med sine Elever i Grundgymnastik, er det, som om det stive og krumme, det tredie og sidste Led i sin Arbejdsplan: Opvisningsgymnastikken, hvor han ved smukke, plastiske Stillinger og Bevægelser søger at give Tilskuerne en Række Billeder paa den opnaaede Legemskultur i Retning af Lethed, Frihed og Skønhed i Bevægelserne, og i Retning af Behændighed, Herredømme og Kraft.

I den sidste halve Snes Aar har der været en usædvanlig stærk Udvikling i Arbejdet for Ungdommens legemlige Opdragelse ikke blot hos os, men rundt omkring i alle de Lande, der i deres Kultur er naaet frem til ogsaa at ofre Tid og Tanker paa Opdragelse gennem Legemsøvelser. Til Danmark kom Stødet til denne Udvikling fra Finland og fra en Kvinde, Frk. Elli Bjørksten. Hun opstillede det æstetiske Krav som det vigtigste i Gymnastik, et Krav, der jo viser tilbage til Grækerne, hvis Gymnastik var Grundlaget for deres Billedhuggerkunst. Hun ledede et af Statens Feriekursus i Silkeborg 1913 for ca. 100 af de dygtigste, danske Lærere og Lærerinder, og hun indledede dermed en ny Periode i Gymnastikken hos os.

Bukh var hendes Elev paa dette Kursus, og han greb hendes Ideer og arbejdede med dem paa sin selvstændige Maade; et af Resultaterne blev hans primitive Gymnastik eller Grundgymnastik. Den er et genialt Fund, en klodsede og kejtede flyr fra de unge Legemer,

Kvindelige Gymnaster

som Marmorstykkerne flyver for Mejslen, naar Kunstneren begynder at hugge Kunstværket frem af Marmorblokken.

Da Dronningen ved en stor Gymnastikfest i København havde set Bukhs Landboere gøre Gymnastik, sagde hun bagefter til Bukh: Jeg kan ikke forstaa, at Deres Gymnaster er Landmænd; de er jo meget lettere og smidigere og mere plastiske end Københavnerne; man skulde dog tro, det maatte være omvendt.

Der er noget af et "Columbus-Æg" i det nye, Bukh har bragt. Hans Ideer er simple og klare og lader sig praktisere af enhver kyndig Lærer i Gymnastik. Derfor har de kunnet brede sig med en saa forbavsende Hurtighed i Danmark. De vil ogsaa brede sig i Udlandet.

Bukhs Gymnastikhøjskole og det Arbejde, der udgaar derfra, vil i Fremtiden blive set langt ud over Danmarks Grænser.

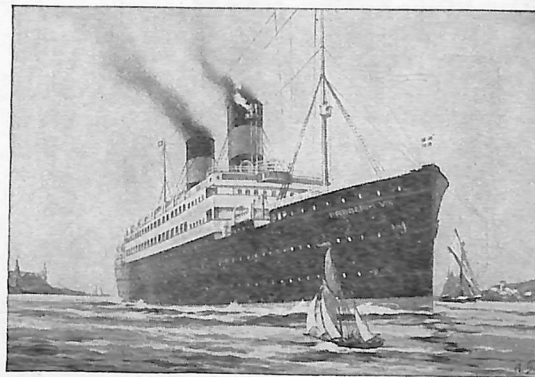
Den yndede, naturskønne Rute: NEW YORK-CHRISTIANSAND, CHRISTIANIA, KØBENHAVN.

Fire store, hurtigsejlende Post- og Passager Dampskibe
"OSCAR II," "HELLIG OLAV," "UNITED STATES,"
"FREDERIK VIII"

AMERIKA BILLETTER sendes til DANMARK pr. Post
eller Telegraf.

Elegante og moderne Kahytter. Uovertrufne Tredie
Klasses Bekvemmeligheder: Rummelige 2- og 4-Køjes
Kamre. Uldne Tæpper, hvide Lagener og Pudebetræk
i hver Køje. Bedste og rigeligste Kost. Tjenstvillig
Oppasning. Kvindelig Betjening hjælper enlige Kvin-
der og Børn til Rette. Et Skibsorkester musicerer hver
Dag paa alle Klasser.

"FREDERIK VIII" har Første, Anden og Tredie
Klasse. De øvrige Skibe har Kahyt og Tredie Klasse.

Alle Oplysninger over Billetpreiser, Bagage, Pas o. s. v. faas hos

LINIENS NÆRMESTBØENDE AGENT for

SCANDINAVIAN-AMERICAN LINE, General Offices, Passenger Department.

27 Whitehall St., New York, N. Y.
117 No. Dearborn St., Chicago, Ill.

123 So. 3rd St., Minneapolis, Minn.
248 Washington St., Boston, Mass.
105 Third Street, Portland, Oregon.

544 Market St., San Francisco, Calif.
702 Second Ave., Seattle, Wash.

KARTEGILDE I DANNEBROG, NEBR., FOR TREDIVE AAR SIDEN

Øverst: Anna og Søren Poulsen. Siddende paa Stole: Mrs. Jesper Poulsen, Mrs. Pastor J. C. Pedersen og Mrs. H. Petersen. Siddende paa Porch'en: Fanny Hansen, Anna Pedersen og Christine Poulsen. Foran: Dora, Anton og Jesper Poulsen.

En af de tidligere Settlerne i det danske Settlement Dannebrog ude i Midten af Nebraska var Jesper Poulsen. Han var Vestjyde. Da en Lejlighed tilbød sig, købte han en Del Spinderokke af dansk Mønster skønt fabrikerede i Wisconsin. Han fik solgt ikke saa faa af dem til danske Husmødre paa Dannebrog Egnen, og for en Tid blev der spundet paa god dansk Vis i det nye Settlement. Det var dog for strenge Tider til at en Handel med Spinderokke i Længden kunde betale sig — og da Poulsen desuden kort efter døde, ophørte Forretningen. Ovenstaaende Billede af et Kartegilde i Dannebrog kan dog maa-ske tjene som et Minde om en svunden Tid i Udvandrerne's Saga. Af Personerne paa Billedet er alle endnu levende undtagen Mrs. Poulsen og Sønnen Søren.

1923

DANSK ALMANAK

Almanaken er udgivet af det danske
lutherske Forlag i Blair, Neb.

Foruden de almindelige Kalender Oplysninger
indeholder Almanaken adskillige gode Historier

Pricen er 50c. Portofrit overalt.

Faaes hos

Axel H. Andersen

1521 Howard Street

Omaha, Nebr.

UNDER MISTELTENEN

Det skal være mig en Glæde at kysse Pigen under Misteltenen, naar Pigen er Evald Kristens Bog "De Forenede Stater, Landet, og Folket." I min første Ungdom glædede jeg mig meget over to Bøger, som blev udgivet af Folkeskriftselskabet her, nemlig "Natur- og Folkelivsbilleder fra Norge" og "Sverrig, Land og Folk." De to Bøger vakte en stor Interesse hos mig for vore to Nabolande og deres Folk, saa at jeg vandt et Kendskab og en Kærlighed til vore Brødre, som ikke har fornægtet sig i Aarenes Løb, og dette Kendskab og denne Kærlighed vilde jeg næppe have naaet saa fuldkomment uden de to Bøger.

Det forekommer mig, at Evald Kristensens Bog har en god Del af samme fortræffelige Egenskaber som de før nævnte, saa at den sikkert vil virke paa samme Maade paa sine Læsere. Den bygger paa virkeligt Kendskab til det store Land og dets mange Folk og aander Kærlighed og Haab til deres Fremtid. Jeg tænker, at Bogen faar mange Læsere blandt Danske i det store Land, i alt Fald fortjener den det, og vi ønsker, at den ogsaa maa faa mange Læsere her hjemme.

Jeg kysser Pigen, og Skam faa den, som tænker ilde derom.

Hee, d. 28. Aug. 1922.

J. C. CHRISTENSEN.

Danske Bøger

INDBUNDNE BØGER TIL \$1.00 PR. STK.:

Polypen. En Historie fra California.

Sydebukken. Af Hall Caine.

Hans Kvast og Melusine. Københavnsk Fortælling.

Danske i Kamp. Af P. S. Vig.

Fra det gamle Kongens København.

INDBUNDNE BØGER TIL 50c PR. STK.:

Kongens Rival.

I Dronningens Klæder. Af Rudyard Kipling.

Den graa Dame. Af H. Sudermann.

Den sorte Tulipan. Dumas.

Den blodrøde Azalaer.

Cynthias Eventyr.

Kejsersørens Klo.

Paa Bølgen den blaa. Kipling.

Doktor Nikola.

Den røde Baron.

Dr. Watson Optegnelser. Conan Doyle.

De første Mennesker paa Maanen. Wells.

Spioncentralen. Conan Doyle.

Fædrenes Jord.

Den røde Høst.

Spionen fra Louisiana. Mark Twain.

Hunden fra Baskerville. Conan Doyle.

Den Fremmede. Gilbert Parker.

Af uindbundne Bøger sendes tre gode Romaner portofrit for \$1.00. Skriv om De ønsker spændende Læsning eller Kærlighedshistorier.

AXEL H. ANDERSEN

1521 Howard Street, Omaha, Nebr.

Th. P. Christensen

A. Th. Dorf

Mogens R. Tolstrup

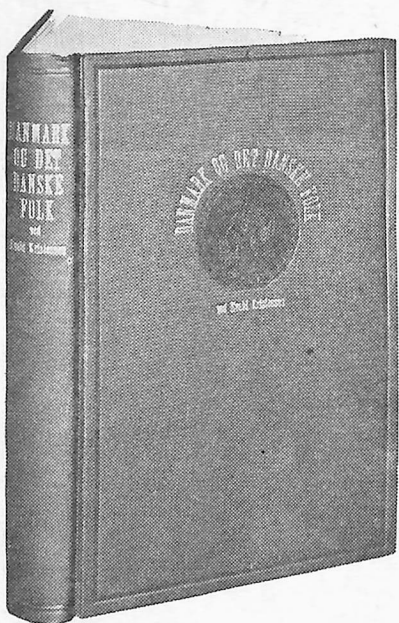
Viggo Tarnow

L. C. Bundgaard

Evald Kristensen

ET PAR GODE DANSKE BØGER

I Løbet af de senere Aar har Højskoleforstander EVALD KRISTENSEN paa Solvang i California i Fællesskab med flere dygtige Medarbejdere samlet og skrevet to store Bøger, som er udkommet her i Landet, og som hver især har gjort megen Lykke. Det er noget af en Begivenhed, at der udenfor Danmarks Grænser udgives saa betydelige Værker, og de vil sikkert have deres Betydning, hvor de finder frem blandt Landsmænd.

Bogen om DE FORENEDE STATER, som udkom ifjor, er særlig godt udstyret, baade hvad Bindet, Papir og Illustrationer angaar. Den første Halvdel af Værket er som en Rejse gennem alle Staterne, og idet man her gør Ophold paa Egne af Interesse, giver Forfatteren en jævn men interessant Skildring af Stedet baade hvad de historiske og de øjeblikkelige Forhold angaar. Paa denne Maade vil enhver Læser erfare mange Kendsgerninger, som han ikke før var kendt med; men skønt Bogen er virkelig belærende mærker man det næppe, fordi den samtidig er saare underhol-

dende og paa sine Steder ligefrem gemtlig. I senere Kapitler fortælles der om det amerikanske Folk, deres Ejenommeligheder, deres Fortrin og Svagheder. Ligeledes er der et udmærket Afsnit om Sproget; dette Bidrag er af Pastor A. Th. Dorf, Dr. phil., og det har blandt andet vakt betydelig Opsigt blandt amerikanske Studerende paa Grund af dets Originalitet. Saa er der Kapitler om Skolevæsenet og om Kirkeliv i Staterne, ligeledes en god Oversigt over Gymnastik og Sport samt endelig et Par historiske Afsnit om den Era, i hvilken Republikken blev til. Dette er altsammen indeholdt i den første Del, som nu er i Handelen og koster \$4.00. Den er paa 368 store Sider med over Hundrede Billeder, og den burde sikkert nok findes i ethvert dansk Hjem herovre, om ikke for andet saa fordi der er saa mange gode Tanker i den, der ikke kan undgaa at opfordre til Udvikling og Drøftelse.

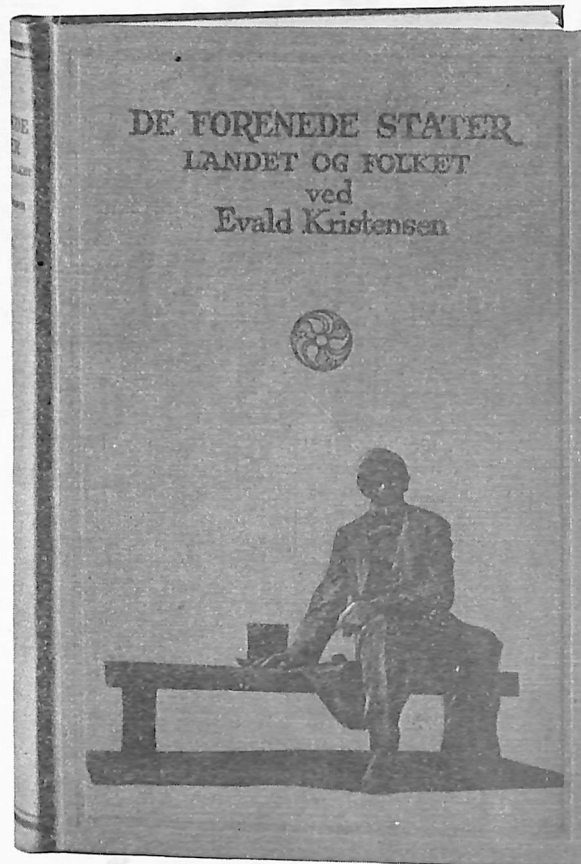
SOM EN JULEGAVE I ET DANSK HJEM, HVADENTEN DET ER HER ELLER I DANMARK, ER DENNE SMUKKE BOG UOVERTRÆFFELIG. BOGEN SENDES PORTOFRIT OVERALT FOR \$4.00.

Saasnart denne Del af Værket har faaet en rimelig Udbredelse, vil der udkomme en anden Del. Men denne staar ikke i Forbindelse med 1ste Del undtagen den fælles Titel; hver Del kan læses for sig selv.

Den anden Bog, som EVALD KRISTENSEN har skrevet og samlet, er

DANMARK OG DET DANSKE FOLK.

Ogsaa dette Værk foreligger i en smuk Indbinding og det omfatter 471 store Sider med over fire Hundrede gode Billeder fra alle Egne af Danmark. Hver af Øerne samt Jylland er behandlet for sig, og der er og-

saa udførlig Beskrivelse af saavel Sønderjylland som af Hovedstaden. Denne Bog koster \$5.00, men der er ikke saa mange tilbage, og formodentlig er det sidste Jul at denne Bog kan faas i Handelen.

Det anbefales da Bogkøbere at erindre disse to Værker i Anledning af Julen:

De Forenede Stater, Landet og Folket, I. \$4.00
Danmark og det danske Folk. \$5.00

Bøgerne faas hos Forhandlere overalt eller hos Udgiveren, **AXEL H. ANDERSEN, 1521 Howard Street, Omaha, Nebr.**

Alevander Marlowe

S. D. Rodholm

Peter Frederiksen

A. K. Stauning

Joakim Reinhard

Ange Møller

Axel H. Andersen
Publisher

1521 Howard Street, Omaha, Nebr.

At Dealers
or by mail

50 cents
the copy